National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
JAN 31 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1669.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 6 (2545) XXVIII aastakäik — Teisipäeval, 23. jaanuaril 1979 — Tuesday, January 23, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

Tunnustavad sõnad Ühispangale juubelipäeval

450 inimest Eesti Majas juubeliaktusel ja koosviibimisel

Toronto Eesti Ühispanga 25. aastapäeva tähistamisel möödunud reede õhtul Eesti Majas tõsteti kõigis sõnavõttudes esile ühispanga suuri teeneid eesti ühiskonnale Torontos ja selle lähemas ümbruskonnas. Ontario ühispanganduse juhtivad tegelased toonitasid eestlaste energiat ja organiseerimisoskust oma rahaasutuse rajamisel, kuna kõigi eesti organisatsioonide nimel tervitav aupeakonsul I. Heinsoo oma sõnavõtus avaldas arvamist, et Toronto Eesti Ühispank on tõenäoliselt kõige tähtsam eestlaste organisatsioon kogu vabas maailmas, viljeledes kõrvuti eestlaste majanduselu korraldamisega ka eestlaste ühiskondliku elu toetamist oma ülejääkidest. Koosviibimisel toimus vastava tseremooniaga ka kunstnik Endel Kõksi poolt maalitud panga esimese ja kauaaegse esimehe Artur Ekbaumi portree avamine, millega hinnati surma läbi lahkunud esimehe suuri teeneid Toronto Eesti Ühispanga rajamisel ja selle ülesehitamisel.

Panga veerandsaja juubeliks oli Toronto Eesti Maja suurde saali lillede ja kiiünaldega dekoreeritud kohvilaudade ümber kogunenud saalitäis rahvast — umbes 450 inimest. Külalistena saabusid kohale Ontario ühispanganduse juhtivaid tegelasi ning soome, leedu ja teiste rahvusgruppide ühispankade esindajaid.

Kava algas Kanada hümni O'Canada laulmisega, mille järele avasõnaks kõnetooli asus Toronto Eesti Ühispanga esimees V. Ernesaks,

kes eesti ja inglise keelsetes lühikestes sõnavõttudes andis kokkuvõtliku ülevaate Eesti Ühispanga asutamisest ja selle arengust.

Esimees rääkis, millistes kitsastes ja viletsates oludes pangal tuli oma tegevust alustada ning kuidas pank rahva usaldust võites esimeste organiseerimisaastate järele hakkas kiirelt kasvama, arenedes 25 aasta jooksul 20 miljoni dollarilise äriseisuga tugevaks rahaasutuseks. Esimees tõstis eriti esile neid julgeid ja ettenägelikke inimesi, kes panga asutasid ning kas seda asutamisel raskel aastal asusid juhtima ja organiseerima. Kõneleja peatus lühidalt ka panga esimese esimehe A. Ekbaumi teenete juures, kes veendunud ühistegelasena kõikjal sõnas ja kirjas ühistegelikke ideesid levitas ja propageeris. Panga populariseerimisel ja selle laiade hulkade juurde viimisel on suured teened ka eesti ajakirjandusel.

Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo kõneles Eesti Vabariigi ja aja kokkuhoiu eesmärgil kõigi Toronto eesti organisatsioonide nimel, andes edasi ka nende tervitused ja õnnesoovid.

Konsul mainis, et Eesti Ühispanga areng ja kasv on 25 aasta jooksul olnud fenomenaalne. Pank ei ole olnud mitte ainult eestlaste majanduslik abistaja individuaalselt, vaid panga tuludest on suured summad meie ühiskonnale toetustena tagasi tulnud. Toronto Eesi Ühispank on olnud teataval määral ka meie välissaadikuks, kuna oma suure eduga ja uute algatustega on ta olnud teistele ühispankadele eeskujuks. Panga edukäigu juures on kahtlemata olnud oluliseks teguriks, et panga juhtkond ja ametkond suutsid kiiresti võita eestlaskonna üldise usalduse.. Soovides pangale õnne ja edu oma tegevuse jatkamiseks, **avaldas I. Heinsoo arvamist, et Toronto Eesti Ühispank on tõenäoliselt kõige edukamaks eestlaste organisatsiooniks kogu vabas maailmas.**

(Järg lk. 6)

Toronto Eesti Ühispanga 25. aastapäeva juubeliaktuse ajal avati panga juhatuse esimese esimehe manalasse varisenud Artur Ekbaumi portree, mille oli maalinud kunstnik E. Kõks. Portreelt kõrvaldasid katte kadunu abikaasa kirjanik Salme Ekbaum ja Ontaria valitsuse juures töötav krediidiühistute direktor J. Best. Foto: Vaba Eestlane

Pinev nädal Iraanis

Muhameedlaste juht tuleb pagulusest koju ja hakkab tegema uut valitsust

TEHERAN — Iraani kriis muutub käesoleval nädalal kõigi eelduste kohaselt erakordselt pinevaks, kuna konservatiivsete muhameedlaste juht Khomaini on lubanud pagulusest kodumaale tagasi tulla ning oma „islami vabariigi" rajada. Iraani peaminister Bakhtiar kinnitab, et ta ei alistu Khomaini survele ning jatkab oma tegevust peaministrina, milleks ta on saanud parlamendilt toetuse ja kinnituse.

Viimaste päevade jooksul on Teherani ja teiste Iraani linnade tänavatel toimunud suured muhameedlaste demonstratsioonid, millede eesmärgiks on ilmselt Khomaini rezhiimile teed rajada.

Peaminister Bakhtiar pidas raadios üle kogu Iraani edasiantud kõne, milles ta kutsus rahvast üles tööle tagasi minema ja lõpetama praegused streigid ja töötakistused,

mis on viinud Iraani vastu majanduslikule kaosele.

Nädalavahetusel esines mitmes linnas ka Khomaini vastaste suuremaid demonstratsioone ja nendest osavõtjatel tekkis kokkupõrkeid Khomaini pooldajatega. Khomaini tagasitulek Iraani on valitsusele suureks probleemiks

ning peaminister kutsus valitsuse kokku erakorraliseks koosolekuks, et arutada vajalikkude vastuabinõude tarvitusele võtmist kui see vajalikuks osutub.

Arvatakse, et sõjavägi toetab kindlalt peaminister Bakhtiari, kuna peaminister on ametisse nimetatud shahhi poolt.

Hong Kong võttis vastu põgenikud

HONG KONG — Hong Kongi valitsus on otsustanud maale lasta ja põgenikelaagrisse paigutada 3383 Vietnami põgenikku, kes on juba neli nädalat veetnud oma 4000 tonnisel põgenikelaeval „Huey Fong'il" Hong Kongi reidil. Esimesed 372 põgenikku pääsesid maale juba laupäeval. Hong Kong on seni ajutise kodu andnud 5000-le põgenikule. Ühendriigid on lubanud neist vastu võtta 1600, Inglismaa 1000, Lääne-Saksamaa 350 ja Kanada 400 põgenikku. Malaisia rannikul liikkasid bulldooserid vette tagasi lainetest randa uhutud põgenike paadi, kuna Malaisia keeldub põgenike vastu võtmisest.

Moskva spionaazhimaja tuleroaks

MOSKVA — Moskvas süttis põlema Ühendriikide saatkonna vastas asuv 10-korruseline korterimaja. Tuli hävitas hoone ülemised korrused, kus Ühendriikide võimude andmeil asusid aparaadid, millede abil venelased pommitasid mikrolainetega Ühendriikide saatkonnahoonet hoonesse paigutatud salajaste mikrofonide tegevuse reguleerimiseks.

$20.000 ESTO-80 toetuseks

STOKHOLM — Möödunud aasta esimese 10 kuu jooksul on laekunud ESTO-80 toetuseks ligi 87.000 krooni (ca $20.000.—). Annetuste kogumine jatkub.

Rudolf Lipp - parim meespeaosaline

Ontario Multicultural Theatre Association auhindas etniliste teatrite saavutusi

Möödunud laupäeval, 20. jaanuaril, toimus Ontario Multicultural Theatre Association'i (OMTA) korraldusel bankett ühes Toronto eriklubis Boulevard Club'is, millest võttis osa 1977/78 OMTA teatrifestivalil esinenud etniline teatrirahvas. Pärast õhtusööki tegi festivali hindaja, professionaalne kanada lavastaja ja teatritegelane Sandy Black teatavaks 1978. a. OMTA auhinnad.

Festivalil esinesid 10 etnilist teatri, nende hulgas Eesti Rahvusteater Kanadas Tammsaare „Põrgupõhja uue Vanapaganaga" ja Eesti Teater Kanadas Aldo de Benedete'i „Bumerangiga". Festivalil anti välja kaheksa järgmist auhinda:

1. Parima lavastuse auhind annetati itaalia teatrile La Compagnia dei Giovani kahe Luigi Pirandello ühevaatuselise tüki eest.

2. Parima lavastaja auhinna jagasid eelmainitud teatri kaks lavastajat Damiano Pietropaolo ja Marielle Bertelli.

3. Parima visuaalse esituse eest jagasid auhinda Alex Nagy (lavapilt) ja Marketa Pribramska (kostüümid), mõlemad tshehhi teatri poolt esitatud Karel Capek'i tüki „Putukate elust" eest.

4. Parima meespeaosalise auhind läks tuntud eesti näitlejale Rudolf Lipule Eesti Rahvusteater Kanadas poolt esitatud Põrgupõhja Jürka eest.

5. Nina Telizyn ukraina teatrist nimetati parimaks naispeaosaliseks oma osa esitamise eest N. Gogoli „Abielusobitajas".

6. Parima meeskõrvalosa auhind annetati Raimo Karppisele soome teatrist Walter Pangbourne'i osa eest Chapman'i ja Coone'i tükis „Move over, Mrs. Markham".

7. Parima naiskõrvalosa auhind anti üle Irma Culikova'le tshehhi teatris putuka osa eest näidendis „Putukate elust."

Rudolf Lipp

8. Festivali hindaja Sandy Blacki eriauhind määrati Franco Pagliarole'ile muusikalise tausta eest Pirandello kahes ühevaatuselises lavatükis (itaalia teater).

Peale nimetatud auhindade väljajagamist tõstis Sandy Black välja 1978. a. teatrifesivalil erilist tunnustust väärivad teatrisaavutused. (nominations).

Eesti Rahvusteater Kanadas sai nelja erilise tunnustuse osaliseks — Riina Reinik „Põrgupõhja uue Vanapagana" lavastuse eest, Tiina Lipp Põrgupõhja lavapildi eest, Tiina Lipp ja Udo Leppik oma audiovisuaalse esituse eest „25. aastat Eesti Rahvusteatrit Kanadas ja viimasena sai erilise tunnustuse osaliseks Tammsaare teos „Põrgupõhja uus Vanapagan". Seda teatavaks tehes mainis auhindaja, et nominatsioon on antud tükile, mis talle kõigist festivalil esitatud tükkidest kõige vähem meeldis,

mis talle paiguti arusaamatu, kauge ja võõras tundus, kuid mis imelikul kombel teisel päeval pärast etendust oma iseseisvat elu alustas, teda mõtlema sundis ja oma omapäraga kummitama hakkas,

nii et ta ei saa teisiti kui peab tükile oma erilise tunnustuse andma.

Kõikidel eestlaste on põhjust uhked olla Eesti Rahvusteatrile Kanadas, on põhjust uhkust tunda Tammsaare „Põrgupõhja uue Vanapagana" üle ja loomulikult ka Rudolf Lipu üle, kes Jürkat — seda talupoega-vanapaganat oskas nii sugestiivselt esitada, et ta selle nii erineva ja Kanada auhindajale peaaegu arusaamatu suurepärase võõrapärase osaga siiski pälvis festivali parima meespeaosalise tiitli.

R. Lipp ise mainis õige kunstniku tagasihoidlikkusega, et ta nagu polekski seda au millegiga teeninud:

„Mina üksi ei suudaks ju midagis, sest mis see Jürka siis ikka ära on — ei ole monoloogi, isegi dialoog on nappidest napim, ühmab oma „Küllap vist" ja see ongi kõik. Peab olema hea lavastaja, näitejuht ja kaasmängijad. Need mul olid ja tänu nendele ma selle auhinna sain."

Koosviibimisest võtsid osa föderaal-, provintsi- ja linnavalitsuse esindajad. Ontario Multicultural Theatre Association'i juures on registreeritud kogusmmas 42 teatrit ning paremate teatrite ja näitlejate auhindamine toimus teist aastat järjest.

Eesti Maja suures saalis toimub 28. jaanuaril 1979 algusega kell 3 p.l.

TALIHARI '79

Pärastlõuna laulu, luule ja muusikate!

Anne Tüll, Alar Aedma, Heidi Klamas; „Jaanikud" — Ilo Maimets, Karin Maimets, Leena Tiisman, Silvia Siitam; Lili-Ann Loorand, Maris-Ann Heinmaa, Ingrid Loorand; Alfred Kuus ja noorte kandleansambel; hellakeste koor, vanemgaidide koor.

KOHVILAUD ● LOTERII

Eesti Gaiderite kogu korraldav toimkond

T.E. BAPTISTI KOGUDUS, 883 Broadview Ave.
pühap., 28. jaan. kell 6 õ.
VAIMULIK KIRJANDUSÕHTU
LEIDA LUND, GERDA PALIAS ja KALLE MEDRI tutvustavad ja diskuteerivad Evald Männi, Watchman Nee ja Aarand Roosi teoseid. Muusikalisi ettekandeid. ☆ Kõik on kutsutud!

Esimese Eesti Muusikakonverentsi lõunasöökideks
3. ja 4. veebr. registreerimine tel. 499-1826, 924-5537, 485-0141

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1979. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VALJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70 Stn. C. Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.
Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Kanada aastavahetusel

Kanada siirdus vanast aastast uude aastasse võrdlemisi raskete muremõtetega: majanduselu teeb pidevalt vähjakäiku, dollar on langenud masendavalt madalale tasemele, uue põhiseaduse küsimus on jäänud õhku rippuma ning Quebeci lahkulöömisega seoses tekkinud probleemid on muutunud veelgi segasemaks kui need olid 1978. aasta algul. Selle rusuva koormaga läheb Kanada rahvas vastu ka käesoleval aastal toimuvatele üldvalimistele, mis paljude poliitiliste vaatlejate arvates peaksid aitama praegust ummikut lahendada, kuid milledel praeguste väljavaadete ja parteijuhtide seniste väljenduste ja programmide kohaselt ei ole Kanada tulevikule nii suurt mõju nagu seda loodetakse.

Ehkki peaminister Trudeau on mitmel puhul mõista andnud, et võimul olev liberaalide partei käsitab eelolevatel valimistel tähtsamate küsimustena Kanada ühtsuse ja uue põhiseaduse küsimusi, on opositsioonis olevad konservatiivide ja NDP parteid teisel arvamisel, pidades kõige tähtsamaks erilise tähelepanu omistamist majanduslikele küsimustele — peamiselt suurele inflatsioonile ja masendavale tööpuudusele.

Kanada valitsus on aasta-aasta järele lubanud otsustavalt võidelda inflatsiooni vastu, kuid kahjuks ei ole valitsuse tagasihoidlikud vastuabinõud loodetud tulemusi andnud. Valitsus on jatkanud paberraha käibe suurendamist ja kulutanud rohkem kui meie oleme võimelised olnud produtseerima ning sellise poliitika ja majandamise tulemusena on Kanadal alati olnud näpud põhjas. Ottawa on ka korduvalt deklareerinud, et ta rajab meie majanduselule kindlad alused, kuid kahjuks peame konstateerima, et Kanada jatkab oma majanduse vee peal hoidmist suurte välislaenudega, viies riigi ja rahva üha suuremasse võlgadesse. Valitsuse raskustele aitavad omalt poolt kaasa ametiühingud, kes tööliste majanduslike ja sotsiaalsete huvide ettekäändel esitavad sageli ebarealistlikult suuri palganõudmisi ja nende mitterahuldamisel organiseerivad streike, sabotaazhe ja võitlust moodsa tehnoloogia vastu, mis omakorda vähendab Kanada tööstuste võistlusvõimet välisturgudel. Opositsioonis olev konservatiivide partei on kõiki neid väärnähtusi pidevalt kritiseerinud kuid ei ole omalt poolt esitanud üksikasjaliselt läbitöötatud ja kaugeleulatuvat programmi vajalikkude uuenduste tegemiseks ning Kanada majanduselu vankri poriselt teelt libedale teele juhtimiseks.

Kui Kanada majanduselu küsimused on eeskätt Kanada oma sisemiseks asjaks, siis Kanada ühtsuse säilitamine on juba selline probleem, mis huvitab ka teisi riike, eriti Ühendriike lõunas ja Prantsusmaad, kes varjatult toetab Quebeci provintsi iseseisvuse püüdeid. Prantsusmaa on eeskätt huvitatud prantsuse keele ja kultuuri säilitamisest Põhja-Ameerika mandril ja majanduslikest sidemetest iseseisva Quebeciga, kuna ameeriklased katsuvad mõistatada, milliseks kujuneb Quebeci poliitiline suund kui provints peaks siirduma iseseisvale teele. Quebeci pahempoolsete terroristide koju saabumine Kuubalt ja Prantsusmaalt pärast kümneaastast maapaos viibimist paneb ameeriklased kulmu kortsutama, kuna see vihjab telgitagustele kombinatsioonidele pahempoolsete ekstremistide abistamiseks ja nende toetamiseks.

Quebeci küsimust aastavahetusel vaadeldes jääb mulje, et seda probleemi on möödunud aasta jooksul läbi ja lõhki käsitatud ning selle kohta on tuhandeid artikleid kirjutatud ja kõnesid peetud kuid rahuldavat lahendust ei ole lahkulöömise küsimusele leitud. Quebeci peaminister Rene Levesque on jäänud püsima mingisuguse kummalise sõltumatuliidu mõiste juurde, millele ta ei ole andnud kindlat vormi ega sisu. Selles suunas on lubanud Levesque'iga võimule tulles nõu pidada konservatiivide partei juht Joe Clark, kuna liberaalide juht peaminister Trudeau on täielikult selle kava vastu, pooldades ühtsuse säilitamist kõigi provintside koostööl, kusjuures Quebecile tuleks tema erinevat keelelist ja kultuurilist tagapõhja arvestades teha mõningaid erisoodustusi. Selliste soodustuste tegemisele on aga täielikult vastu Lääne-Kanada, eriti Alberta, kes oma õlirikkuste tõttu on muutunud läänes majanduslikult tugevamaks ja kandavamaks provintsiks.

See kõik näitab ja kinnitab, et Kanadas eksisteerib suuri vastuolusid ja eriarvamisi, millede lahendamisele peaks riigi tuleviku huvides iga kanadalane mõtlema. Loodame, et kõik need küsimused eriti mõjuvalt ja reljeefselt esile kerkivad eelolevatel parlamendivalimistel ja toovad elevust praegusesse stagneerunud ja teatud määral lootusetusse olukorda. Eriti loodame aga uute poliitiliste juhtide esile kerkimist, kes oleksid võimelised esitama originaalseid mõtteid ja kindlakujulisi kavasid Kanada praegusest ummikust välja viimiseks.

K. A.

Kui testament jääb tegemata

Mõni nädal tagasi suri New Yorgis, Manhattani põhjapoolses osas, Broadwayl kauaaegne välis-eestlanna A. L. Ta elas üksinda, omakseid ega sugulasi tal polnud. Mitu korda olid tuttavad tal soovitanud teha testamenti, kuna üksikul naisel teati olevat rahasummasid pankades. A. L. ei tahtnud kunagi sellest kuuldagi, pidades testamendi tegemist „enneaegseks".

Nüüd, surma puhul võtsid ametivõimud tema korteri üle. Nagu sealt allikatest tulnud teated kõnelevad, olevat tal olnud mitmes pangas laiali paarisajatuhandeline summa. Omaste puudumisel raha läks riigile, kusjuures sellest eraldati vaid 1500 dollarit matusekuludeks.

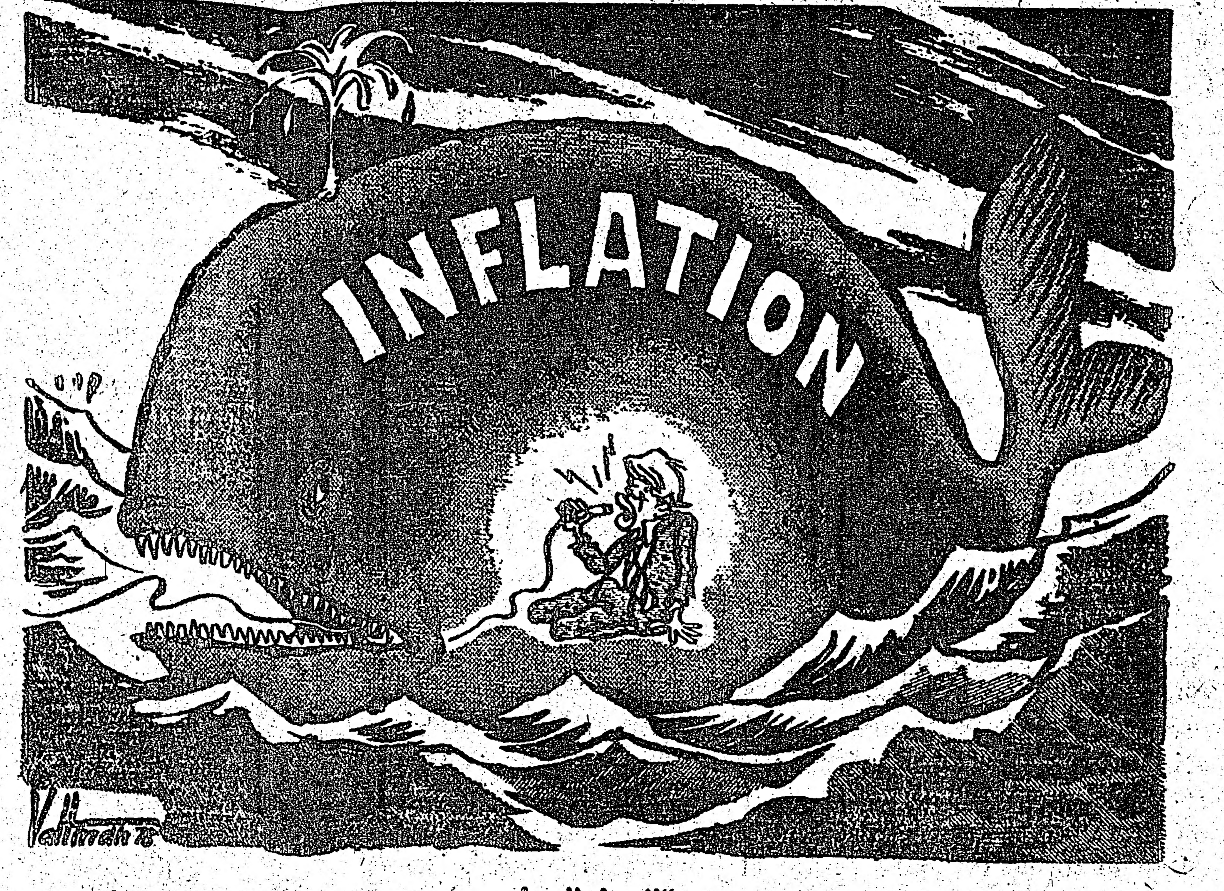

„Appi! Appi!"

Surmaraudtee BAM

Strateegiline liin Vene—Hiina frondil, mis kunagi valmis ei saa

Maailma suurima riigi, Nõukogude Liidu 22 402 200 ruutkilomeetrilisest pindalast asub 25% Euroopas, s.o. lääne pool Uurali mäestikku. Kolm neljandikku Nõukogude Liidust on Aasias ja hõlmab peaaegu poole Vaikse ookeani rannikust. Pealinna Moskvat ühendab selle rannikuga ainult üks (!) raudteeliin, mille ehitasid vene tsaarid aastatel 1891—1900. Seda nimetatakse tänapäevani Siberi raudteeks. Alates aastast 1932 ehitab Nõukogude Liit Siberi raudteele osalist paralleel-liini — Baikal—Amuuri raudteed. Uus raudtee ei taha valmis saada, kuigi töö on kestnud pool sajandit.

Juba tsaaridest peale laiutab Venemaa kahel rindel — hammustab pirukat Euroopast ja nülib nahka Aasiast. Praegu on Nõukogude Liit ainus koloniaalriik maailmas. Kolooniate loomine riigi piirimaadel annab õigustada strateegiliste ja majanduslike huvidega ning tagasi tõrjuda süüdistusi imperialismis.

Vallutamine Euroopas ja Aasias toimub vahelduva õnnega, kuid pikas perspektiivis Venemaale edukalt — kunagi varem pole Venemaa olnud nii suur.

16. ja 17. sajandil nihutasid tsaarid Vene piiri kuni Vaikse ookeanini, vallutades Siberis hõredasti asustatud soome-ugri ja mongolimandzhu rahvaste elualad ning liites need Venemaa külge. Tsaarid kujundasid vallutatud maalarkast sunnitööliste ja uusasunike piirkonna ja laiendasid vallutust 19. sajandil tükk-tükilt Hiina arvel.

18. sajandi algul tsaar Peeter I „raius akna Euroopasse", vallutas Baltimaad ja asutas Peterburgi (Leningradi), mis majandusgeograafiliselt käsitletuna on ja jääb igavesti täiks eesti ja soome rahvaste ühise krae vahele. Eesti ja Lõuna-Soome kuuluvad paraku monster-linna julgestus-, varustus- ja teeninduskontsentrisse.

20. sajandi algul tekkis Venele ahne võistleja Aasias Jaapani näol, kellega Venemaa oma siserahutuste sumbutamiseks ja patriootilise vaimustuse tekitamiseks astus sõtta.

Vene—Jaapani sõda 1904—1905 kujunes aga saatuslikuks seikluseks, mis tosin aastat hiljem maksis tsaari trooni.. 1905 toimus nimelt Vene revaolutsiooni peaproov.

Praegu on olukord väga analoogiline. Rahvastikuplahvatusest järjest paisuv ja majanduslikult kasvav Hiina nõuab tsaaride poolt röövitud maid seltsimeestelt tagasi. Kommunismi ideoloogiline pankrott (dissidents) nõuab tähelepanu juhtimist välisvaenlasele, et sellega ühendada rahvast partei ümber. Nii toimub Nõukogude Liidus äge hiinavastane ässitus ja sõja- („kaitse") meeleolude üleskütmine. See on nii äge, et on nakatanud isegi kommunismi suhtes kriitilisi eestlasi kodumaal — küsitlege vaid, kui kohtate mõnda!

Venemaa uues aasia-seikluses on Jaapani asemel vastaseks teine kommunistlik hiiglane — Puna-Hiina, kes äsja osava diplomaatiaga korraldas suhteid Ühendriikidega. Me ei tohi unustada, et Vene—Jaapani sõja ajal olid Inglismaa ja USA Jaapani vaiksed liitlased. Inglased Vahemerel ja Suessi kanalis sundisid Vene laevastikku ümber Aafrika Jaapanisse purjetama!

Mis on BAM?

BAM on lühendnimetus BAikal—AMuuri raudteele, mis on tegelikult paralleel-haru endisele Siberi raudteele selle idaosas. BAM kulgeb vanast magistraal-liinist 200—500 km põhja pool. Uus tee on kavandatud 3145 km pikkusena, umbes kuuendik sellest on valmis ja antud ekspluatatsiooni. Kaardilt vaadates on BAM Kesk-Siberi kiltmaa kaguserval.

Pildi selguse huvides olgu veidi informatsiooni ka vana Siberi raudtee kohta. Tee ehitati ajavahemikul 1891—1900 pikkusega 6400 km (haruliinidega koos üle 7000) peamiselt strateegilistel kaalutlustel. Ühe rööpmepaariga ei suutnud tee oma ülesannet täita Vene—Jaapani sõja ajal.

Strateegilise teena kulgeb Siberi raudtee idas paralleelselt Vene—Hiina piiriga, milleks piiri keskosas on Amuuri jõgi.

Tänapäeva sõjatehnika seisukohalt on tee liiga lähedal piirile ja langeb tõenäose sõja korral hiinlaste kätte, lõigatakse läbi või on pideva tule all.

Sõja puhul on vaja uut r o k a a d i (rindejoonega paralleelset varustusliini) ja selleks on BAM.

Komnoorte või orjade linn?

Vene allikad nimetavad BAM-i projekti alguseks aastat 1885, kui tsaari-vene raudteede planeerijad Siberi raudtee kavandamisel uurisid ka teist võimalust — tee viimist Baikali järvest põhja poole. Tookord otsustati lõunapoolse magistraali kasuks. Tegelik töö algas alles nõukogude ajal 30-tel aastatel.

BAM-i projekt on läbi teinud kõik nõukogude aja vintsutused ja narrused. 1932 alustati vägeva propagandalärmiga uue linna ehitamist Amuuri vasakule kaldale taigasse, ligi 300 km Habarovskist allavoolu (kirdes). Ehitamiseks värvati ja sunniti komnoori — noormehi ja neidusid, kes pandi primitiivsetesse ühiselu tingimustesse „tõelist" kommunismi kogema. Selle kohta on kirja pandud propagandistlikke kangelaslugusid, kuid mitte asjalikku ülevaadet elu- ja töötingimuste ning ehitajate moraali kohta. Linna ajalugu ütleb lakooniliselt, et komsomolid ehitasid linna ja sellele pandi nimeks Komsomolsk. Praegu on linnas umbes veerand miljonit elanikku ja see on Vene Kaug-Ida suurim tööstuse- ja kultuurikeskus.

Amuuri suudmes Ohhoota mere ääres on veel üks uus linn (1941) mõnekümne tuhande elanikuga — Sovetskaja Gavan — sadama, laevaremondi-tehaste ja kalatööstustega.

Komsomolski ja Sovetskaja Gavani vahele ehitati Teise maailmasõja ajal (1943) jupp BAM-i raudteeliini — ettevalmistusena võimalikuks sõjaks Jaapaniga.

Oritööliste osa nende nõukogude projektide juures ei ole võimalik selgitada, kuna selleaegseid tunnistajaid on vaevalt veel hinges. Kuna BAM-i projekti alguse olulisemad aastad langevad kokku Stalini terrori kulminatsiooni-aastatega, siis pole kahtlust, kust ehitajad tulid. Nõukogude allikad ja teatmeteosed puhuvad suureks ka kõige tähtsusetumad revolutsioonilised aktid, kuid vaikivad isegi tsaaride oritöölistest — et lugejates mitte tekitada ebasoovitavaid mõttekäike. Nii ei maini ENE (Eesti Nõuk. Entsüklopeedia) isegi St. Peterburgi (Leningradi) ehitamise juures sõnagi oritööliste rakendamist, kuigi on teada, et linn ehitati vangide korjustele ja nende seas oli ka palju eestlasi.

Siber ja Baikal

Meie kirjeldus alustas BAM-i vaatlemist idaotsast. Teine ehitustanner asub BAM-i lääneotsas, kus põhjapoolne uus magistraal eraldub vanast Siberi raudteest. Sõlmjaam asub 35 000 elanikuga Taisheti linnas ja läheneb üle Bratski ning Ust-Kuti Baikali järve põhjatipule. Taishet asub Ida- ja Lääne-Siberi piirimail, kus Siber muudab oma nägu. Lääne-Siberi tasandikule jäävad tundra ja taiga, metsastepp ja stepp, Ida-Siberi kiltmaale aga t e k t o o n i l i s e d (maapinna kurrutamisest tekkinud) mäed ja mäeahelikud. Kokku umbes 10 miljoni ruutkilomeetriga on Siber tohutute ja suures osas veelgi uurimata ressurssidega ala. Seal leidub kõiki metalle alumiiniumist ja rauast kuni kullani, kivisütt, õli, maagaasi, asbesti, soola, teemante, grafiiti, puitu. Hiigeljõed Ob, Jenissei, Leena, Indirka, Kolõma j.t. voolavad kõik Põhja-Jäämerre soojendades ja magendades selle vett, mis omakorda kontrollib sealseid jääolusid ning koos sellega kogu maakera kliimat. Jõujaamad Siberi jõgedel annavad N. Liidule 60% tema elektrienergiast. Võimalused pole aga veel ammendatud.

Loodusrikkuste kõrval on suur osa Siberist inimestele elamiseks raske, kui mitte kõlbmatu. Igikeltsa aladel sulab maapind suvel lirtsuvaks lombiks. Elusolendeid ründavad tohutud sääskede pilved.

Selle tõttu on Siberi asustamisel kasutatud ja kasutatakse praegugi survelist kolonisatsiooni — orjalaagreid, asumisele saatmist, ajutist komandeerimist, kõrgendatud palkasid jne.

Baikali järv tektoonilises kaljupraos, mis omal ajal juhtis Siberi raudtee Irkutski kohalt ümber järve lõunatipu, on nüüd BAM-ile suunanäitajaks itta. Kui BAM kord jõuab Nizhneangarskisse Baikali põhjatipul, siis on uuel raudteejupil oodata elavnevat turismiliiklust. Baikal on siberlaste, nüüd ka venelaste „püha järv" — teatud määral ainulaadne kogu maakera järvede hulgas. Baikal on 636 km pikk ja 25—79 km lai, kõrguselt 455 meetrit üle ookeani pinna. Maksimaalse sügavusega 1620 meetrit hoiab Baikal maakera sügavaima järve rekordit.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Lääneriikide diplomaadid kurdavad, et ida ja lääne vahele tekkinud paljud arusaamatused on põhjustatud teatud sõnadele erineva tõlgenduse andmisest. Nii on paljudel läbirääkimistel esinenud juhuseid, kus mõlemad pooled lepivad kokku teatud küsimuse lahendamisel vastavale sõnastusele kuid hiljem selgub, et üks pool tõlgendab teatud sõna ühte ja teine teist viisi.

Võtke näiteks sõna „demokraatia". Läänemaailmas tuleb demokraatliku riigikorra all mõista sellist süsteemi, kus ühiselu korraldamine on usaldatud rahva kätte ning rahvas organiseerib valitsuse rahva poolt valitud esindajate kaudu. Demokraatliku korra juures on rahvale garanteeritud kõik sellised põhilised vabadused nagu sõna-, trüki-, koosolekute- ja usuvabadused, mis on demokraatliku süsteemi juures endastmõistetavad.

N. Liidus seevastu kannab kommunistliku partei diktatuur „demokraatia" nimetust. Tavalisel kodanikul ja igapäevasel inimesel ei ole midagi ütelda valimiste ega kandidaatide ülesseadmise kohta. Partei esitab omal poolt kandidaadid, inimesed aetakse miitingutele ning on sunnitud iga partei kandidaadi poolt käed tõstma. Kes seda ei tee, see loetakse „töörahva vastaseks" ning talle avanevad väga suured võimalused oma ülejäänud päevade Siberis veetmiseks. Kodaniku põhilisi vabadusi nõukogude demokraatia ei tunnista kuigi N. Liit on alla kirjutanud kodaniku õiguste deklaratsioonile Liitunud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas ja Helsingi kokkulepetes.

Edasi sõna „vabastamine". N. Liidu ja teiste kommunistlikkude riikide imperialistlikud vallutused kannavad alati kõlavat nimetust „vabastamine". Kui punaarmee tungis Balti riikidesse ja orjastas eesti rahva, siis oli ta „vabastaja". Samasugused vabastajad olid ka vene väed, kes tungisid 1956. aastal Ungarisse ja 1968. aastal Tshehhoslovakkiasse. „Vabastajad" on ka kuubalased, kes peavad vene palgasõdurite ametit Angoolas ja teistes Aafrika riikides ning „vabastajate" varjava mantli varjus sooritasid oma terroristlikke operatsioone Põhja-Vietnami kommunistlikud üksused Lõuna-Vietnamis ja Pol Pot'i punased terroristid Kambodzhas. Uuema „vabastajate" liigi moodustavad nüüd Vietnami üksused, kes omakorda tulid kamdodzha rahvast „vabastama" Pol Pot'i ikkest. Nagu need faktid kinnitavad, tuleb kommunistide „vabastamise" all mõista rahvaste orjastamist ja kommunistliku diktatuurirezhiimi alla painutamist. Mis ime siis, et lääneriikide ja kommunistlike riikide mõisted sõnast „vabastamine" kuidagi ühe mütsi alla ei mahu.

o

Hiljuti sai teatavaks, et N. Liidu võimud on nõukogude kodakondsuse ära võtnud male suurmeistrilt Victor Kortshnoilt, kes põgenes teatavasti kaks aastat tagasi välismaale. Victor Kortshnoi elab praegu Shveitsis ja N. Liidu saatkonna esindaja Bernis mainis ajakirjandusele, et N. Liidu Ülemnõukogu on male suurmeistrilt nõukogude kodakondsuse ära võtnud põhjusel, et Kortshnoi ei ole seda viimase kahe aasta jooksul kasutanud. Hoopis teistsugustel motiividel võeti N. Liidu kodakondsus ära aga maailmakuulsalt tshellistilt Mstislav Rostropovitshilt, kes sooritas 1974. aastal ringreisi välismaal ja ei läinud tagasi N. Liitu. 1978. aastal Moskvas ilmunud erialaline „Muusika Entsüklopeedia" kinnitab, et Rostropovitshilt ja tema abikaasalt ooperi ja kontsertlauljalt Galina Pavlovnalt võeti N. Liidu kodakondsus ära tegevuse eest, mis kahjustab Nõukogude Liidu prestiizhi.

Need kodakondsuse äravõtmise juhused näitavad, et N. Liit rakendab talle vajalikel juhtudel oma kodakondsuse seadust. Kuid kuidas on lood nende tuhandete pagulastega, kes põgenesid Eestist ja teistest Balti riikidest N. Liidu uue okupatsiooni rakendamisel? Miks nendelt ei ole äravõetud N. Liidu

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

27. ja 28. jaan. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

3. ja 4. veebr. dr. J. Marley, tel. 921-7777.

„Rootsi okupeeritakse kahe ööpäevaga..."

STOKHOLM (EPL) — Tshehhi kindral Jan Seijna, kes hüppas ära läände juba enne „Praha kevadet" aastal 1968, on andnud palju andmeid lääneriikide vastuluurele. USA-s salajases paigas elav kindral on viimasel ajal andnud andmeid ka avaliikkusele (osa neist on küll juba ammu tuttavad).

Hiljuti on ta uuesti rääkinud ajakirjandusele Varssavi pakti plaanidest Rootsi okupeerimiseks, mis on neile oluline enne kõike „läbikäiguna" Norra baaside ja Taani väinade juurde.

Rootsi okupeerimine olevat 48 tunni küsimus, väidab kindral. Selleks kavatsetavat rakendada suuri sõjajõude (1,5 miljonit meest, 400 veesõidukit, terve õhulaevastik jne.). Maabumisoperatsioonid toimuksid mitmes kohas Rootsi Läänemere rannikul, eriti suured jõud tuualse maale Gävles, kes siis haaraksid Stokholmi selja tagant. Östersundi ja Eskilstunasse teostatakse parashüttistide maandumine koos kahurväega.

Samal ajal toimuks üle riigi suurejoonelised sabotaazhioperatsioonid, mis aitaksid ründajaid.

Plaanid on vananenud ja Rootsi sõjaväejuhatusele üldiselt ammu teada. Nende „suurejoonelisuse" taga on karm reaalsus. Rootsi kaitsevalmidust on viimastel aastatel vähendatud ja vähendatakse veelgi, kuna Varssavipakti relvastus aasta-aastalt kasvab.

Ka sabotaazhiplaane ei tohi alahinnata. Kahtlemata on Rootsis olemas gruppe, kes on võimelised teostama sabotaazhi (eriti näiteks elektrivarustuse vastu).

---

o Stokholmi Eesti Algkooli jõulupeol 13. dets. tegi rektor Henno Kirikmäe teatavaks, et Eesti Laenu-Hoiu Ühisus on oma tegevuse 15. juubeliaasta puhul määranud erilise preemia neljale Stokholmi Eesti Algkooli õpilasele eeskujuliku eesti keele harrastamise eest kodus ja koolis. 250-kroonise ($60) preemia said Tiina Ly Laantee, Helle Ann Viik, Leo Põld ja Anne Nõmmera.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kodakondsust kuigi iga põgenik tahaks sellest koormast ja pealesunnitud needusest vabaneda? Need inimesed on kõik N. Liidu ja kommunismi vastased ning nad on seda pidevalt avalikult deklareerinud ja väljendanud. Nad langevad Nõukogude kodakondsuse seaduse alusel sama paragrahvi alla, millega N. Liidu kodakondsus ära võeti tshellist Rostropovitshilt — see tähendab, et nad on kahjustanud N. Liidu prestiizhi.

Võib oletada, et üheks kaaluvamaks põhjuseks, miks ligemale 35 aastat tagasi Eestist ja teistest Balti riikidest välismaale siirdunud põgenikke N. Liidu kodakondsusega „õnnistatakse", on põgenike terroriseerimine. N. Liidu kodakondsus hõljub Damoklese mõõgana iga pagulase pea kohal ning venelased ja nende käsilased Eestis ja teistes Balti riikides on alati valmis nende küüsi sattunud eestlaste, lätlaste ja leedulaste kohta nõukogude seadusi rakendama ja neid kimbutama ja karistama kui nad seda vajalikuks peavad.

AMI

Eestlanna õpib Soomes limnoloogiat

Soome ajaleht kirjutab Helve Hõbe suvisest tööst

Soome ajaleht „Kouvulan Sanomat" kirjutab kolmeveerulise ja suure fotoga täiendatud artikli eestlannast Helve Hõbedast pealkirjaga „Kanada limnoloog uurib Kymijoe vett". Lehes mägitakse, et Helve Hõbe on pärit Torontost, kuid õpib Hamiltoni ülikoolis limnoloogiat. Ta saabus 13. mail Soome ja on selle järel uurinud bioloogiliste veeomaduste kontrolli võimalusi. Et ta just Soome oma praktikamaaks valis olevat olnud põhjuseks, et ta vanemad on pärit Saaremaalt ning soome ja eesti keelte lähedane sugulus. Ta olevat oma suve Soomes veetnud suurepäraselt nii töö kui ka vabaaja raames.

Helve Hõbe oli kolm kuud kestnud külaskäigu ajal uurinud Kymi vesistu piirkonnas olevat bioloogilise vee kvaliteedi kontrolli võimalusi. Lisaks on ta võtnud osa Kymi vesistu piires oleva Kymijoe projektist. Limnoloogia on harukordne mõiste ja see tähendab teadust, mis uurib sisevete, eriti just järvede veeolusid, põhjasetteid, vee füüsikalisi ja keemilisi omadusi, taimestikku ja loomastikku, järvetüüpe ...ning nende kujunemist.

H. Hõbe vee kvaliteedi kontrolli projekti keskseks osaks on uurimus tigude sobitavusest veekvaliteedile.

H. Hõbe seletas, et probleem on olnud sobiva kvaliteedikontrolli looma leidmine. Allikaainestikus sellist ei leitud, nii tuli uurimustes toetuda oma kogemusile. Seekordsel suvel oli katseloomaks kopsutigu.

Uurimuste jaoks oli kasutusel kaks proovide võtmise kohta. Üks Kymi vesistu automaatjaamas, kus teod elavad roiskunud vee mõju all ja teine Käyräjoe kalakasvatusjaamaga ühenduses olevas basseinis, kust võetakse võrdlemiseks puhtas vees elavad teod.

Kummastki proovide võtmise kohast võetakse aeg-ajalt proovieksemplare, mis hõõrutakse pudruks. Selles määritletakse tigude miirgisisaldavus ja tulemusi võrreldes võidakse jälgida, kui palju keskkonnamürki, nagu elavhõbedat, DDT-d ja kadmiumi on tigudesse kogunenud. J. Hõbe arvab, et raskusi tekitab asjaolu, et tigude sugupõlve täpset vanust ei teata, ka selle paljunemismehhanismist ja keskkonnatingimustest pole kindlaid andmeid.

Tema arvates on tema tehtud uurimused ainult pikemaajalise projekti algosa selgitanud. Hiljem tullakse jälgima talvist olukorda ning tigude arengut.

Ta rõhutas seda, et biloloogiline uurimus on üldiselt väga aeglane, aega nõudev protsess, millest saadakse selle lõpetamisel kõiki tegureid selgitav ülevaade.

Kiiremal, keemilisel määritlusvahenditele baseeruval uurimisel võidakse selgitada vaid korraga üks neist tegureist.

Kymijoe setteuurimus valmib tuleval kevadel. Kuid selle kõrval on ta võtnud osa veel kiudkihi uurimisest, mis on osa Kymi vesistus juba neljandat aastat teoksil olev lai projekt. Projekt lõpeb tuleval kevadel. Selles uuritakse setteid, jõe põhja kogunenud kiudlademeid. Selle uurimise jaoks on jõele asetatud 61 kontrollpunkti, kust võetud näidete abil saadakse selgust kiudainete kuhjumise mõjust vee kvaliteedile.

Möödunud suvel uuriti süsivesinikke ja metaani. Süsivesinikest saadakse selgusele kiudude kõdunemisastest ja metaan omalt poolt räägib hapnikuta olukorras juhtuvat gaasistumisprotsessi. Nende tulemuste alusel võidakse teha ennustusi kiudlademe loomulikust kõdunemisest tavaliseks leetsts.

Soomlaste sellekohane uurimus on äratanud huvi mujalgi, kuna sel on rahvusvaheline tähendus.

Möödunud aastal oli seda tööd jälgimas dr. Henk de Haan Hollandist, kes uuris Saima vesistut. Tulevikus tahetakse jätkata sellist rahvusvahelist teadmiste vahetust.

Miks eesti tütarlaps sellise harukordse ala omale elukutseks valis, kirjutusest ei selgu.

„Vodkaturism" käib närvidele

Soome muusika-arvustaja muljeid Tallinnast

HELSINGI (EPL) — „Helsingin Sanomate" tuntud ja kardetud muusika-arvustaja dr. Seppo Heikinheimo on teinud hiljuti matka Tallinna. Ta peab Baltikumi pärast Moskvat ja Leningradi N. Liidu erksamateks kultuurikeskusteks. Tallinnas ta võttis osa moodsa muusika nädalast, mis esimest korda oli korraldatud N. Liidus ametliku filharmoonia orkestri poolt.

Tallinna saavutused olid silmapaistvad, eriti arvestades N. Liidu üldise kultuurilise konservatiivsusega. Aasta varem esitati samu helitöid Riias ebaametlikult, millele järgnes sekeldusi kohalikus kultuuriministeeriumis. Tallinnas sujus kõik libedasti. Tallinna filharmoonia orkestri juhatajad Tiit Koldits ja Boris Parsadanja ning nädala juht „Hortus Musicuse" juhataja Andres Mustonen olid asja nähtavasti korraldanud diplomaatliku osavusega.

Nädala kavasse kuulus „pehmendava puuvillana" ka vana muusikat, mis oligi otstarbekohane, kuna ainult moodsa muusika kuulamine väsitab.

Dr. Heikinheimo nimetab mitmeid silmapaistvaid nimesid, esmajäerjekorras heliloojat Arvo Pärti, kel on olnud edu ka Kesk-Euroopas. Pärt on N. Liidu andekamaid heliloojaid. „Kui „Tabula rasa" noodid trükitakse umbes kahe aasta pärast, arvan ma ,et sellest tuleb üks neist haruldastest moodsatest viiulikontserdist, mis püsivad pidevalt programmis. Pärt on silmapaistev ja huvitavat perioodi läbielav komponist. Pärti on võimalik kuulata tuleval sügisel Helsingis."

Dr. Heikinheimo kirjelab oma reisikirjas Viru hotelli teenindamist, milles restoraniteenindamise aeglus käib närvidele. Lahe üle kulgev laev on väga kitsas.

Matkaja meelest vajaks uuendamist ka Tallinna tollimaja.

Selle viletsa baraki elektergi streigib vahel, tuleb töötada küünalde ja õlilampide valgusel".

Lõpuks eestlaste arvamusi soomlaste kohta:

„Veel viie aasta eest oli Soome meile nagu vanem vend, keda vaadeldi ihalevate silmadega. Vähemalt Soome televisiooni kaudu. Nüüd ei viitsi isegi miilits enam vedada puiestikes „kustunud" soomlasi hotellidesse või varjupaikadesse. Oleks soovitav, et see põhipilt saaks pisutki teist värvi.

Tallinnas ollakse valmis igasuguseks suhtlemiseks, mis ületab vodkaturismi."

Bikini-põgenik sai asüüli

SYDNEY — Austraalia valitsus andis asüüli 18-aastasele vene tüdrukule, kes põgenes Sydney sadamas N. Liidu reisijatelaevalt „Leonid Sobinov". Tütarlaps puges oma kajutist välja läbi kitsa laevaakna ning libistas enda vette. Ta oli rõivastest ainult bikinisse ja ujus Sydney sadamas ringi 40 minutit enne kui ta randa pääses. Põgenik Lilian Gasinskajov kinnitas, et ta oleks enne enda tapnud kui N. Liitu tagasi läinud. Tütarlaps, kes kuulus laeva meeskonna hulka, väitis, et tal ei ole midagi vene rahva vastu kuid ta vihkab kommunistlikku süsteemi.

Lauluveteranid Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi Eesti Meeskoor tähistas jõulu eel oma 33-ndat aastapäeva traditsioonilise koosviibimisega Eesti Majas. Eeskava andsid koori liikmed üheskoos ja solistidena.

Kuuel lauluveteranil täitusid ümmargused lauluaastad ja vastavalt koori korrale dekoreeriti neid veteranimärkidega. Märgid said lauluveteranid Udo Toome (10 lauluaastat), Bernhard Ustav (20 lauluaastat), Rudolf Sõmermaa (25 lauluaastat), Viljar Nairis (20 lauluaastat), Louis Mölder (25 lauluaastat) ja Ado Joandi (10 lauluaastat). Viimane nimetatudest on praegune koori esimees.

Rahvuskomitee huvitatud Pepsi-Cola käitisest Tallinnas

NEW YORK (VES) — Eesti Rahvuskomitee saatis kirja ameerika ettevõtte Pepsico, Inc. presidendile Donald M. Kendallile, küsides informatsiooni asjaolude kohta, mis on seoses firma poolt Tallinnas soodajoogi Pepsi-Cola käitise avamisega. Pepsico, Inc. president D. M. Kendall isiklikult lendas Tallinna käitise käikulaskmise puhul ja sündmust tõsteti ameerika ajalehtede poolt pildis ja sõnas esile kui USA ärisidemete lainedamise juhtumit N. Venega. Tallinna käitis pidavat plaanikohaselt välja laskma 60 miljonit pudelit Pepsi-colat aastas.

ERKÜ esimehe Juhan Simonsoni kirjas märgiti, et Eesti Rahvuskomitee esindab USA-s paljude tuhandete eesti päritoluga ameeriklaste huvisid, ja et paljud nendest eestlastest on ka Pepsico, Inc. poolt turustatavate produktide tarbijad.

Nende isikute huvi päritolumaa Eestiga seotud sündmuste suhtes on endastmõistetav.

Eesti Vabariik ja tema kaks naabrit, Läti ja Leedu vallutati N. Vene poolt illegaalselt 1940. a. suvel ja nõukogude vene valitsust Eestis ja teistes Balti riikides ei ole USA valitsus kunagi tunnustanud, vaid jätkab nende riikide diplomaatiliste esinduste tunnustamist.

Niisuguse olukorra juures on Eesti Rahvuskomitee ülimalt huvitatud teada saama, kas Pepsico, Inc. juhtivad isikud ja spetsialistid, kes on seotud Pepsi-Cola käitise ehitamisega ja käikulaskmisega Eesti pealinnas Tallinnas, on teadlikud õiguslikust staatusest.

Kuna mr. Kendall isiklikult viibis Tallinnas ja tutvus Pepsi-Cola käitisega, on Eesti Rahvuskomitee huvitatud teada saama, kuidas on moodustatud käitise juhtkond. Näiteks, kas juhtivatel kohtadel on kohalikud eesti rahvusest isikud, või on direktoriteks, keemikuteks, insenerideks jne. venelased või ka väljastpoolt Eestisse asustatud mitte-eestlased?

Vajatakse
MAJAABILIST
1 päev nädalas
Helistada 923-4148

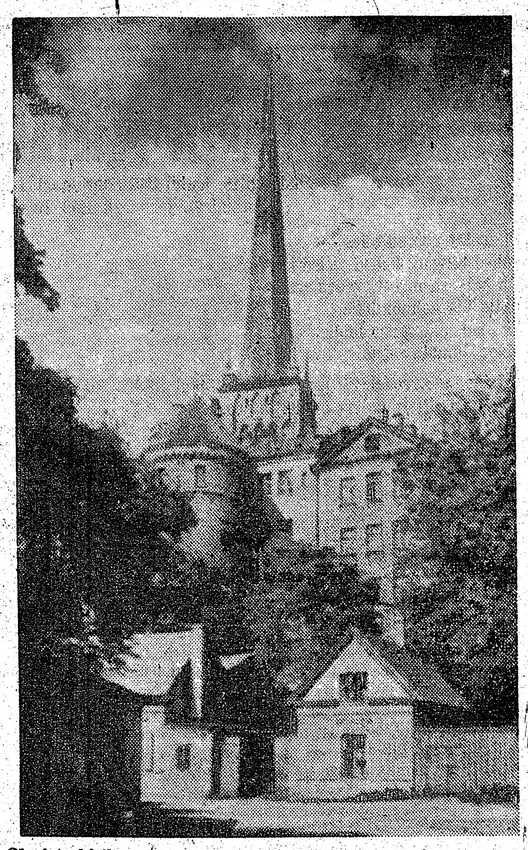

Oleviste kiriku torn paistab kaugele üle Eesti pealinna.

Oleviste kirik usklike Mekaks

STOKHOLM (EPL) — „Paljud inimesed on saanud viimastel aastatel usklikeks kooskäimistel Oleviste kirikus," kirjutab Rootsi misjoniajakiri „Ljus i Öster". Ajakirjas puudutatakse Baltikumi usuelu, kusjuures Eesti kohta on seal artikkel pealkirjaga „Ärkamine Tallinnas".

Artiklis jutustatakse, et pole sugugi ebatavaline, kui Oleviste kirikus tuleb ühe õhtu jooksul eestpalvele 20—30 inimest. „Paljud on ravitud rasketest haigustest. Vahel tuleb Jumala jõud nii tugevasti esile, et inimesed kukuvad."

Oleviste kirikus töötab praegu „liidukogudus", mis koosneb baptistidest, nelipühilastest ja ev.-kristlastest.

Aga käib ka teisi usulisi kirikus. See oli alanud mõne aasta eest väikese noortegrupi keskel, kes kogunesid kirikusaali kõrval asuvas ruumis. Palvetati ja loeti koos piiblit. Karismaatiline liikumine oli jõudnud Tallinna. Ikka rohkem inimesi tuli nendele laupäevaõhtustele koosviibimistele ja nii tuli varsti kolida kirikusaali. Tuli ka venelasi, kelledele lugemine tõlgiti.

Tallinna võimudele see ei meeldinud. Nad hakkasid nurisema, et Oleviste muutub nagu mingisuguseks Mekaks, kuhu rahvast kõikjalt kokku tuleb.

Ametlikud pastorid Tallinnas peavad kõigest usutegevusest teatama võimudele.

Nad olid nüüd raskes olukorras, sest liiga positiivsed rapordid ei meeldi võimudele. Võimud on katsunud juba takistusi teha, kuid pole koosolekuid veel otseselt ära keelanud. Küll aga keelati avalik palvetamine „käte pea peale panemisega". Palveteemad tulevad võimudele kirjalikult enne kätte saata.

Usulisi teoseid tuli mõnevõrra Eestisse Soomest. Nüüd on Soomes kehtestatud seadus (1. jaanuarist 1979), mille järele usulist kirjandust ei tohi Eestisse viia. Seega on usuline kirjandus asetatud samasse liiki alkoholi ja narkootikaga.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69.—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ---- " ---------- 197 . Tellimise katteks lisan $ ------ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

---------- ----------

PIKA JA KANNATUSRIKKA HAIGUSE TAGAJÄRJEL SUIKUS IGAVESELE UNELE MINU ARMAS ELUSELTSILINE

KARLA MÄETAMM

Sündinud 19. juunil 1909 Saaremaal, Leisi vallas
Surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

33 aastat võõrsil olles —
kahed kingad, kahed jäljed kõrvuti.
Oli päikest, muret, vaeva, valu —
nüüd üle kalmuktinka,
Sa elad mälestusis mulle.
Maga Jumala rahus!

Vaikses leinas

Kirstupanek reedel, 26. jaan. kell 7.30 õhtul Murray E. Newbigging matusemajas.
Ärasaatmine Peetri kirikust laupäeval, 27. jaan. kell 10 hommikul Mt. Pleasanti kalmistule.

SALME-LAINE

RASKE HAIGUSE TAGAJÄRJEL LAHKUS IGAVESEKS MEIE ARMAS ISA JA VANAISA

KARLA MÄETAMM

Sündinud 19. juunil 1909 Saaremaal, Leisi vallas
Surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

Veel kallim kui kuld,
on kodumaa muld.
Kallis isa, puhka rahus
võõras mullas!

Sügavas leinas

poeg KALJO MÄETAMM perekonnaga
Kodu-Eestis, Karksi-Nuias
PEREKONDSED Kodu-Eestis

PIKA RASKE HAIGUSE TAGAJÄRJEL LAHKUS IGAVESEKS MEIE ARMAS VEND, ONU JA SUGULANE

KARLA MÄETAMM

Sündinud 19. juunil 1909 Saaremaal, Leisi vallas
Surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

mälestavad sügavas leinas

õde MIINA KÖSTER Eestis, Tallinnas
NESTOR KÖSTER perekonnaga Eestis, Tallinnas
SULEV KÖSTER perekonnaga Eestis, Tallinnas
SUGULASED kodumaal

Puhka rahus võõras mullas!

RASKE HAIGUSE TAGAJÄRJEL IGAVESEKS LAHKUNUD ARMAST

KARLA MÄETAMM'e

mälestavad sügavas leinas

Sa olid meile alati hea.
Puhka igaveses rahus,
armas Kalle!

OLAVI, SHEILA ja väike DAVID Oakville's
ALAN, ANN, HENRIETHY ja väike THERESA Mississaugas
LEIDA KRISTOFFERSSON Mississaugas

KAUAAEGSET SÕPRA JA NAABRIT

KARL MÄETAMM'e

mälestavad

SASS, ELLA, ANDRES ja MARTIN

KARLA MÄETAMM'e

sündinud 19. juunil 1909 Saaremaal
surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

mälestavad leinas onu ja sugulast

LEMBIT MANFRED ALLE Baltimores
ELDOR ALLE perekonnaga Vancouveris
SILVI ja JAAN Torontos
ÕDEDE LAPSED Eestis
sugulased SERGEI ja MINNI San Franciscos
koos teiste SUGULASTEGA ja TUTTAVATEGA Eestis ja Rootsis

ARMAST SÕPRA

KARLA MÄETAMM'e

mälestavad kurbuses

MAGDA NIITENBERG
RUDOLF GUTBACH abikaasaga
GUSTAV RANDOJA perekonnaga

Suitsetamine tähendab vähjahaigust

WASHINGTON — Peaarst Julius B. Richmond ütleb, et uute tõendite kohaselt on sigarettide suitsetamine peamiseks põhjustajaks kopsuvähile ja teistele sellega seotud vähihaiguste tüüpidele, südamehaigusele, sünnitusvigastustele ja isegi kasvajaile. Tõendusmaterjal on kogutud suuremasse uurimusse, mis kasutab tabeleid ja graafikuid üle 15 aasta tehtud uurimistelt.

Sigareti suitsetamine on peamine vähihaiguse põhjus nii meestel kui ka naistel. Seda fakti tõendatakse mitmesuguste uurimustega ja katsetega loomade juures.

See uue tõendusmaterjali avaldamine ei meeldinud sugugi Ameerika suurele tubakatööstusele, kes alustas oma vastustiidistustega.

Arnold Piir otsib koolivendi
ERIK UIBOPUU'd,
ALEKS SIIKOV'i ja
HARALD MARKUS't
Tel. 438-8533

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

TÕNIS LAAR'i

sündinud 25. oktoobril 1903 Viljandimaal
surnud 22. jaanuaril 1979 Torontos

mälestavad sügavas leinas

Kirstupanek Vana Andrese kirikus kolmap., 24 jaan. kell 8 õ.
Ärasaatmine samast neljap., 25. jaan. kell 10 homm.

ABIKAASA
POEG perekonnaga

PIKA RASKE HAIGUSE JARELE LAHKUNUD

KARLA MÄETAMM'e

surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

mälestavad
ÕDE Torontos
NAINE lastega Eestis
ÕDEDE LAPSED perekondadega Eestis
SUGULASED Rootsis

ARMAST PEREKONNASÕPRA

KARLA MÄETAMM'e

mälestavad sügavas leinas

Puhka rahus!

ELLI KALVET
KARL ORAV perekonnaga

HEAD SUVILA NAABRIT JA KALAPÜÜGI KAASLAST

KARLA MÄETAMM'e

sündinud 19. juunil 1909 Leisi vallas
surnud 21. jaanuaril 1979 Torontos

mälestavad leinas

AUGUST ja LUISE LIIVOJA
EDUARD ja ASTRID LIIVOJA
perekondadega

ARMAST KAUAAEGSET PEREKONNASÕPRA TARTU PÄEVILT

ROLAND TÕNISMÄE'd

surnud Buffalos

mälestavad leinas

KARL ja SALME RANKEN
AARE ja DIANA RANKEN

LEONORE TALVING'ut

mälestavad leinas

ELFRIEDE ONNO
JOHANNES VAHTRA perekonnaga

MÄLESTADES LEINAS HEAD SÕPRA JA ENDIST KAAS-AMETNIKKU

ELMAR LUGUS't

BORIS RAHE

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Osavuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-3892

KIRIKUD

TORONTO EESTI AP.-OIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 4. veebr. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor hr. G. Raagi juhatusel.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

PÜHAPÄEVAKOOLI 30. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 28. jaan. kell 11 hommikul. Laulab pühapäevakooli koor Margit Viia juhatusel. Piiblitund kell 10 hommikul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 4. veebruaril kell 11 hommikul.

KUUNLAVALGE JA LEERINOORTE VANEMATEPÄEVA JUMALATEENISTUS pühapäeval 4. veebruaril kell 6 õhtul. Esinevad leerinoored. Hiljem pidulik koosviibimine.

Leerieelsete perekondlik talispordi väljasõit 4. veebruaril.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Teenib õp. A. H. Jalonen.

Noortekoor LOOTUSE harjutused esmaspäeviti kell 8 õhtul naisringi ruumides.

CANTATE DOMINO harjutused teisipäeviti kell 7.30 õhtul.

NAISRINGI kokkutulekud igal kolmapäeval kell 6 õhtul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kella 6—8 õhtul. Tel. 483-5847, 483-4103.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Laupäeval, 27. jaanuaril kell 6 õ. KOGUDUSE TULÜÕHTU kiriku suures saalis. Rikkalik õhtusöök. Eeskava: Andres Raudsepp, Tamara Norheim ja laulansambel „Jaanike". Pääsmed $25.—, pensionäridel $15.—. Saadaval koguduse nõukogu liikmeilt.

Pühap., 28. jaan. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Jutlustab õp. U. Petersoo.

Pühapäeval, 4. veebruaril JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul. Ingliskeelne jumalateenistus kell 1 päeval.

Õpetaja kõnetunnid tejsip. ja neljap. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Laup., 27. jaan. kell 6 õ. koguduse aastapeakoosolek.

Pühap., 28. jaan. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, vokaalkvartett. Kell 6. õ. VAIMULIK KIRJANDUSÕHTU (vaata esileheküljelt).

Viiulikunstnik Car
esineb Esimese E
konverentsi ajal
veebruaril kontser

Huvitavaid
muusikakonv
ajal

„Õpime muusika
mise kaudu". Loen
ne demonstratsioon
videga noorte loom
gevusest nende mu
algusest peale. See
sika õppimiseks
muusikalist harid
hariduse suunas. L
tud õpetajatele,
omavad põhilise te
riduse, ja muusika

Lektoriks on Lyd
tonist, kes on Albe
sic Centre'i õppejõ
rijaks muusikaeksa
jaks ning arvusta
võistlustel. Lydia
oli tuntud Eesti V
pupoolel noore a
kunstnikuna.

Loeng toimub Ee
verentsi ajal püha
ruaril kell 2.30 p.l.
vatory of Music,
Eesti Kunstide Ke
loengust osa võtm
tooriumi õpetajaid
tario Registered
Association) liikme

„Eesti Kodu
esines pensi

Toronto Eesti M
li kogunes möödu
järjekordselt suu
ride Klubi liikme
esimest kokkutul
nud aastal. Kokku
Klubi esinaine F
soovis kõigile k
head uut aastat.

Seekord kaunis
kutulekut „Eesti
koor K. Karuksi
ran Elna Libe, k
tis E. Liigand. K
laulu, kuna nelj
maa armas" kõ
kõigi koosviibim
kaasalaulmisel. S
esitas samuti kol
palana populaar
taalse „Mu meel
kotus". Kõik et
vastu sooja aplau

Järgmine klubi
toimub neljapäev
ril.

Wintario v

18. jaan. peetu
loosimisel langesi
peavõitu pileteile
44, nr. 37309 see
seeria 43, nr. 6554
51199 seeria 36.

Alates järgmis
Wintario loosim
meid uuendusi.

JAAN
KATUS
Tel. 69
Teeme uusi ja
ni Ilunas ku

Viiulikunstnik Carmen Prii, kes esineb Esimese Eesti Muusikakonverentsi ajal Torontos 4. veebruaril kontserdiga.

Huvitavaid loenguid muusikakonverentsi ajal

„Õpime muusikat komponeerimise kaudu". Loeng ja muusikaline demonstratsioon koos diapositiividega noorte loomingulisest isetegevusest nende muusika õppimise algusest peale. See uus idee muusika õppimiseks täiendab noorte muusikalist haridust originaalse hariduse suunas. Loeng on suunatud õpetajatele, õpilastele, kes omavad põhilise teoreetilise alghariduse, ja muusikasõpradele.

Lektoriks on Lydia Pals Edmontonist, kes on Alberta College Music Centre'i õppejõuks, eksamineerijaks muusikaeksamitel ja hindajaks ning arvustajaks muusikavõistlustel. Lydia Kass-Anton-Pals oli tuntud Eesti Vabariigi aja lõpupoolel noore andeka klaverikunstnikuna.

Loeng toimub Eesti Muusikakonverentsi ajal pühapäeval, 4. veebruaril kell 2.30 p.l. Royal Conservatory of Music, Concert Hall'is. Eesti Kunstide Keskus on palunud loengust osa võtma ka konservatooriumi õpetajaid ja ORMTA (Ontario Registered Music Teachers Association) liikmeid.

„Eesti Kodu" laulukoor esines pensionäridele

Toronto Eesti Maja suurde saali kogunes möödunud neljapäeval järjekordselt suur arv Pensionäride Klubi liikmeid, et nautida esimest kokkutulekut äsja alganud aastal. Kokkutulnuid tervitas Klubi esinaine Frieda Terts, kes soovis kõigile klubi liikmetele head uut aastat.

Seekord kaunistasid klubi kokkutulekut „Eesti Kodu" laulukoor K. Karuksi juhatusel ja sopran Elna Libe, keda klaveril saatis E. Liigand. Koor esitas kolm laulu, kuna neljas laul „Mu isamaa armas" kõlas ühislauluna kõigi koosviibimisest osavõtjate kaasalaulmisel. Sopran Elna Libe esitas samuti kolm laulu ning lisapalana populaarse ja sentimentaalse „Mu meelen kuldne kodukotus". Kõik ettekanded võeti vastu sooja aplausiga ja lilledega.

Järgmine klubi koosviibimine toimub neljapäeval, 15. veebruaril.

Wintario võidud

18. jaan. peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-list peavõitu pileteile nr. 99609 seeria 44, nr. 37309 seeria 23, nr. 44055 seeria 43, nr. 65541 seeria 26 ja nr. 51199 seeria 36.

Alates järgmise loosimisega on Wintario loosimisel tehtud mitmeid muudusi.

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 699-5295

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

1979 ON RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA.

Allpool kirjeldame, mida teeb Ontario ja mida võite teie teha meie laste heaolu parandamiseks.

1979 Rahvusvaheline Laste Aasta

Liitunud Rahvaste Organisatsioon on kuulutanud 1979 aasta Rahvusvaheliseks Laste Aastaks taotledes sellega kõikjal tähelepanu pööramist lastele.

Ontarios on valitsus alati vaadanud lastele kui meie kallimale varandusele ning on töötanud selleks, et anda neile võimalikult häid tervishoiu, hariduse ja sotsiaalprogramme.

1979. aastal kavatseme tõhustada neid teenindusi ja programme selles veendumuses, et rahu ja õitseng tulevikus olenevad meie laste heaolust tänapäeval.

Laste Aasta täielikuks õnnestumiseks Ontarios on vajalik, et see saab kõigi toetuse, TEIE toetuse.

Ainult teie, vanemana või sõbrana, võite anda lapsele seda armastust ja hoolitsust, mis on vajalik tema tervislikule arengule.

Täieliku informatsiooni saamiseks valitsuse programmide kohta meie laste heaks ning enda või teie organisatsiooni ja kogukonna kavatsuste esitamiseks Rahvusvahelise Laste aasta puhul kirjutage:

International Year of the Child 1979,
"Today is for Tomorrow"
Secretariat for Social Development
Whitney Block, 1st Floor
Queen's Park
Toronto, Ontario M7A 1A2

Margaret Birch,
Provincial Secretary
for Social Development

William Davis, Premier

Province of Ontario

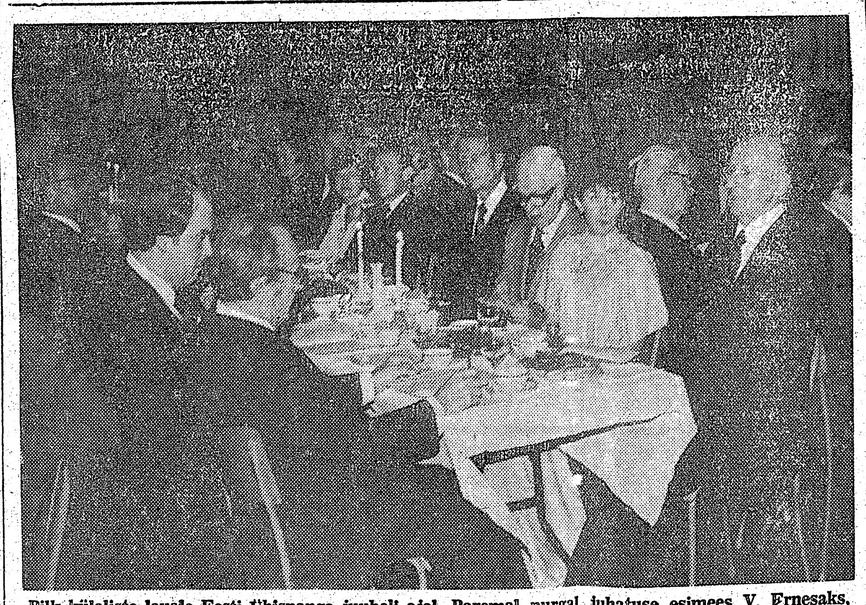

Pilk külaliste lauale Eesti Ühispanga juubeli ajal. Paremal nurgal juhatuse esimees V. Ernesaks, paremalt kolmas kindlustusselts CUNA esindaja T. Sexton, edasi panga juriskonsult adv. A. Kerson ja Toronto Eesti Seltsi esimees V. Poolsaar. Vasakul nurgas esiplaanil panga abiesimees J. Künnapuu, edasi panga ametnik J. Kivik ja Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees K. Tori.
Foto: Vaba Eestlane

Tunnustavad sõnad Ühispangale . . .

(Algus lhk. 1)

Külalistest ütlesid juubilarile tervitusi Ontario Krediitühistuste direktor J. Best, kes lõpetas oma tervituse eestikeelsete õnnesoovidega, Ontario Krediidiühistute Liidu president J. Sibley, kindlustusselts CUNA esindaja T. Sexton ja Soome Ühispanga juhataja A. Mansikka. Külalised tervitasid juubilari soojade sõnadega ning andsid Toronto Eesti Ühispanga esimehele üle kinkeesemeid. T. Sexton meenutas eriti oma sõpra, surma läbi lahkunud endist Eesti Ühispanga esimeest A. Ekbaumi ning andis lilli üle pr. Salme Ekbaumile. Külaline kavatses lilli üle anda ka praeguse esimehe V. Ernesaksa abikaasale, kuid kuna see kohal ei viibinud, siis annetas ta lilled abiesimehe J. Künnapuu abikaasale.

Aktuse muusikalise osa eest hoolitsesid Toronto silmapaistvamad noorema generatsiooni eesti muusikud — pianist Tiina Mitt ja bariton Avo Kittask. Tiina Mitt kandis ette kaks Chopini pala — „Etude op. 25 nr. 12" ja „Polonaise op. 44" ning J. Aaviku „Unelma" ja „Sõnadeta laulu". Noore pianisti virtuooslikkus ja hea tehnika pääsesid eriti esile Chopini poloneesis ja ta sai soojade poolehoiuavalduste osaliseks. Bariton A. Kittask rõõmustas tänulikku kuulajaskonda kahe eesti helilooja palaga — aariaga R. Toi kantaadist „Mängumees" ja J. Jürme „Ma sündisin siin ilmale" ning nendele lisaks aariaga Rossini ooperjst „Sevilla habemeajaja" ja aariaga G. Verdi ooperist „Traviata".

Aaria ettekanne „Sevilla habemeajajast" kujunes omaette meistriteoseks, kuna Avo Kittask omab lisaks silmapaistvatele laulja võimetele ka erakordselt suure annuse näitlejatalenti.

Klaveril saatis lauljat J. Kivik. Lisapalaks esitas Avo Kittask populaarse „Seal, kus rukkiväli . . ."

Aktuse lõppsõna ütles Eesti Ühispanga abiesimees J. Künnapuu, kes mainis, et 5000 liikme hoiusummad Eesti Ühispangas, mis ulatuvad 20 miljoni dollarile, on ainult üks osa Toronto eestlaste varandustest. Kui kaasaarvata tuhanded kinnisvarad — elamud kui ka suvilad — ja paigutused teistes pankades, riiklikes bondides jne., siis võib eestlaste üldvarandusi ainuüksi Ontario ulatuses arvestada sadadesse miljonitesse, mis kõik on saavutatud ja kogutud viimase 25—30 aasta vältel.

Eestlased saabusid siia tühjade kätega, kuid oma töökusega kindlustasid nad endile majanduslikult kindlad alused kuigi selleks kulus veerand sajandit.

Eesti Ühispank on olnud selles võitluses suureks abimeheks, andes laene autode, majapidamistarvete ja kinnisvarade ostuks. Näiteks juba ainuüksi kinnisvarade ostuks on antud 1600 laenu kogusummas 26 miljoni dollari ulatuses. Lõpuks tänas kõneleja kõiki, kes aktusele kaasa olid aidanud. Abiesimees kordas oma sõnavõttu ka inglise keeles. Aktuse osa lõpetamiseks kõlas ühine Eesti hümn.

J. Künnapuu jätkas pärast hümni oma sõnavõttu, mis oli pühendatud surma läbi lahkunud esimehele A. Ekbaumile. Ta mainis, et A. Ekbaum oli veendunud ühistegelane, kellele ühistegevus oli päike.

Ta oli ühispanga juhatuse esimeheks panga rajamisest kuni oma surmani 1976. aastal.

Artur Ekbaumi suuri teeneid ühispangale arvestades otsustas juhatus möödunud aasta oktoobris jäädvustada tema mälestust portreega õlis. Selle ülesande aktsepteeris kunstnik E. Kõks. Abiesimees esines sama sõnavõtuga ka inglise keeles.

Kõneleja palus seejärel esile astuda pr. Salme Ekbaumi ja kadunu vana sõpra J. Besti, kes sammusid koos J. Künnapuuga saali lavale, kus A. Ekbaumi portree oli kaetud sinise sametiga. Pr. Ekbaum ja J. Best eemaldasid katte ning selle tagant ilmus rahvamassi ette suur A. Ekbaumi portree, mis kujutas kadunut raamatuga ja prillidega käes, tagaplaanil Toronto siluett koos CN torniga.

Pärast portree avamist oli aktuse tseremoniaalne osa läbi ning serveeriti kohvi, veini, võileibu, kooke ja pirukaid. Paljud koosolejaist siirdusid saali laya juurde ja tutvusid lähemalt A. Ekbaumi portreega. Kuid oli rohkesti ka neid, kes tunsid huvi kõrvalsaalist kõlavate tantsumuusika helide vastu ja siirdusid seda nautima. Kõigile jäi aga hästikorraldatud ja kõigiti õnnestunud aktusest hea ja kodune mulje — kuidas võiski see teisiti olla Toronto Eesti Ühispanga juures, kes on võitnud rahva üldise usalduse.

Talvised lahtiolekuajad: teisip. — neljap. 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4. Esmaspäeviti suletud.

VÄRSKED VERIVORSTID SELLEKS NÄDALALÕPUKS

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DR., TORONTO M4S 3V5 TEL. 425-0459

Poko's Meat & Delicatessen

376 College St. Toronto ● Tel. 922-1300

● ERITEADE ●

Utlesite meile komplimente jõuluvorstide eest, mille eest Teile meie südamlik tänu. Et teile meie vorstid väga maitsesid, siis anname teile nüüd tasuta 3 verivorsti iga $10.— väärtuses ostetud kauba eest või kui eelistate suitsuvorsti, siis võite saada seda, samuti 3, verivorsti asemel.

See on maksev ainult Poko's COLLEGE äris alates tänasest kuni 31. MÄRTSINI 1979

Meie pole rahul enne kui meie kliendid on rahuldatud.

Püüame teie teenimisel teha oma parima.

PEOLAUDADE VALMISTAMINE, toidu koju toomine ja serveerimine teie kodus meie eestlasest teenistujate poolt.

Kõik saadused on valmistatud eesti retseptide järgi.

UUS OMANIK ALATES 1978. A. MAIST

AVATUD ESMASPÄEVAST LAUPÄEVANI

SPORT

„Lembitu" lumelaagri suusavõistlused ja märgisõidud

„Kolme talvelinnu" lumelaagri pühapäev oli pühendatud suusavõistlustele ja suusamärgisõitudele. Kogu aeg juurde sadav pehme lumi radadel ei soodustanud just tagajärgi, kuid üldjoontes eelmiste aastatega on sõidutase ja ka ajad paranenud. Võistlejaid oli 28, sõidud toimusid kolmel distantsil. Aegade järel märgitud tähed sulgudes (K — kuld, H — hõbe, P — pronks) näitavad, millise märgi keegi oma vanuseklassis välja sõitis.

2,5 km distants: 1) Thomas Palo 14.31 (K), 2) Derek Pallandi 14.55 (K), 3) Robert Sermat 15.46 (K), 4) Toomas Kolli 16.21 (K), 5) Erik Konze 16.31 (K), 6) Paul Pede 17.00 (K), 7) Ott Naelapea 17.36 (H), 8) Erik Tallmeister 18.43 (H), 9) Andres Nurm 22.05 (K), 10) Alarik Nurm 29.28 (P).

5 km distants: 1) Katrin Kannel 31.10 (H), 2) Martin Vahtra 34.02 (P), 3) Peter Jeeger 34.03 (P), 4) Mikk Mölder 34.19 (P), 5) Ralf Leis 35.15 ja 6) Henry Raud 45.27.

10 km distants: 1) Allan Mägi 45.23 (K), 2) Jaan Roos 53.15 (H), 3) Tõnu Naelapea 53.24 (H), 4) Ülo Vastopä 58.59 (K), 5) Theo Veltend 59.28 (K), 6) Endel Leis 64.43 (K), 7) Lembit Tork 66.02, 8) Alar Allas 69.32, 9) Andres Tork 77.57 (P) ja 10) Peeter Lepson 78.52.

Kaks Lembitu Maleva poissi — Allan Mägi ja Tõnu Naelapea — omavad eeldusi tõusta Ontario ulatuses siimapaistvateks suusasportlasteks nagu vennad Robert ja Martin Vellendid tõusid mõne aasta eest.

Spordiuudiseid kodumaalt

Käärikul peetud suusatamisvõistlustel meeste 10 km klassis oli kiireim Kalju Polt ajaga 31.49, teiseks jäi Tõnu Sirel 32.15, kolmas Enn Tasa 32.54. Juunioride klassis tuli esimeseks Tartu „Kalevi" suusataja Üllar Kivi 33.02, teiseks jäi Paul Vaard 33.14.

Haapsalus toimus „Nooruse" C-klassi vehklemisvõistlused, kus poeglaste floretis ning epees võitis Alar Külle ja espadronis A. Helimets Tartust. Võistkonnavõistlustel tuli esikohale tütarlaste floretis Tartu, poeglaste floretis, epees ja espadronis Haapsalu. Üldvõidu saavutas Haapsalu I võistkond 97 punktiga, teiseks Tartu 59, Tallinna I 45, Tallinna II 21, Haapsalu II 14 ja Pärnu 10.

Kes mäletab?

Esimene sini-must-valge lipp valmistati Tartus 1884. aasta varakevadel ning õnnistati 4. juunil 1884. aastal Otepääl. Selle lipu valmistajad olid teatavasti Karl August Hermanni abikaasa, Paula Hermann, helilooja Miina Härmann — hilisema nimega Härma ning preili Beermann. Sellega seoses on mul järgmised küsimused:

1. Kas mäletab ja teab keegi Beermanni eesnime ja tema hilisemat saatust?

2. Kas mäletab ja teab keegi midagi nende teise kahe naise saatuse kohta?

Teadusliku uurimise huvides on need andmed väga, väga olulised ja tarvilikud. Palun märkida ka, kas nime tohib avaldada või mitte. Andmed palun saata aadressil: Dr. jur. Artur Taska, Terminsvägen 4, S-223-67 Lund.

Ülikoolide lõpetajaid

New York University lõpetas Imbi Eha Leetma BA kraadiga ajakirjanduse alal. Ta töötab juba „Oceana Publications Companys", Tobbs Ferrys, N. J. abitoimetajana. Lõpetaja on ass. professor dr. med. Hillar Leetma ja tema abikaasa Eetla tütar.

University of Miami lõpetas magistrikraadiga MEd Rita Karen Pokk-Pollack (korporatsioon Filiae Patriae) Educational Research alal. Ta vanemad Friedrich Pokk abikaasaga elavad New Jerseys.

Sienas, Itaalias, lõpetas ülikooli arstina Madelaine Teemant. Ta alaline elukoht on Rootsis, Vikenis, Skanes. Lõpetaja mõlemad vanemad, Aleksander ja Lehti Teemant, on arstid. Samuti oli arst ka noore arsti vanaema Ann Viita. Seega on Madelaine Teemant ühest perekonnast arstiks juba kolmandat põlve.

RISTSÕNA NR. 983

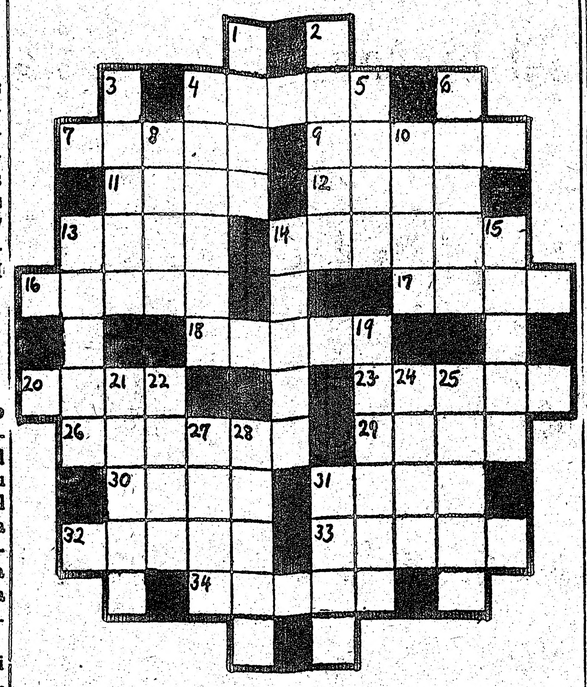

Põikread: 4. Hoonete grupp, 7. Väga soe, 9. Moosese vend, 11. Vasak — murdes, 12. Seal ripub lamp, 13. Riist jää raiumiseks, 14. Teatud kauplus, 16. Eesti keele uuendaja, 17. Kuulus nimi moodsas kunstis, 18. Tuntud viiulikunstnik, 20. Liiklusvahend, 23. Maailma paremikku kuuluv hollandi tennisist, 26. Lihatoit, 29. Haljas paik kõrbes, 30. Suurem ruum, 31. Skandinaavia mehenimi, 32. Nupukas, 33. Soome helilooja, 34. Sepatöö.

Püstread: 1. Linn Eestis, 2. Peanahk, 3. Talupoja koormiste hulk orjuse ajal, 4. Linn Ontarios, 5. ... sad — teatud püksid. 6. Jõgi Saksamaal, 8. Avause sulgeja, 10. Eesti sõjaväe staabiüülem, 13. Faktor, 14. Araabia nimi, 15. Kuulus eestlane 19. Ilusaim aeg osa elust, 21. Arv, 22. Tegelase nimi ooperis „Vikerlased", 24. Kodulinde, 25. Sinna pannakse krae või sall, 27. Sepa tööriist, 28. Säilunud, 31. Võõrapärane mehenimi.

RISTSÕNA NR. 982 LAHENDUS

Põikread: 1. Tuglas, 6. Osanik, 10. Suits, 11. Ennatu, 12. Alatus, 13. Arhaism, 14. Alev, 16. Suur, 18. Ladu, 19. Uus Eesti, 22. Arst, 24. Veranda, 25. Mandaat, 27. Haab, 29. Naatrium 32. Ilus, 35. Alli, 36. Semu, 37. Kindral, 39. Veerik, 40. Auraha, 41. Juust, 42. Kotkas, 43. Aiteet.

Püstread: 1. Taevas, 2. Gondel, 3. Asta, 4. Suurauad, 5. Otsatus, 7. Silm, 8. Nõtrus, 9. Kasari, 12. Asus, 15. Vanasti, 16. Seadlus, 17. Utsal, 20. Utma, 21. Reval, 23. Rahu, 26. Abikaasa, 28. Amadeus, 29. Narvik, 30. Albert, 31. Imik, 33. Segane, 34. Mulatt, 37. Kida, 38. Lutt.

Märgiti Stalini juubelit

ULM (EPL) — Lääne-Saksamaal Ulmis ilmuv päevaleht „Südwest-Presse" avaldas oma 27. dets. numbris lühisõnumi, milles kirjutatakse:

„Jossif Stalin, endine nõukogude riigi- ja parteijuht on N. Liidus rehabiliteeritud — esialgul igataches ainult ühes rehitavas kalendris. Ametliku Politizdat-kirjastuse poolt välja antud kalendris märgitakse 21. dets. 1979 lehel, mille esiküljel Stalini pilt: „J. V. Stalini 100 a. sünnipäev". Kalendrilehe tagaküljel seisab 38-realine biograafia, milles ilmneb päris avalikult rehabiliteerimine. Viimase 20 aasta kestel ei avaldanud nimetatud kalender sõnagi Stalini kohta."

Brezhnevi kurssi Stalini poliitika ettevaatlikuks jätkamiseks mainib ka briti ajaloolane Ronald Hingley omas raamatus „The Russian Secret Police", mis on ilmunud ka saksa keeles pealkirja all „Die russische Geheimpolizei 1565—1970". Raamat on ilmunud 1972 Hestia kirjastusel Bayreuthis.

ILMUSID JA ON MUUGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Einar Sanden

„MITME NÄO JA NIMEGA"

Dokumentaalteos andekaimast eesti soost spioonist Arthur Haman — Juhan Tuldavast, kes „põgenes" 1955. a. Rootsi ja saavutas pagulaskonna usalduse, kuni 1963. a. N. Liitu tagasi läks. Autori uurimine põhineb paljudele dokumentidele ja isiklikele kokkupuuteile.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 centi

Einar Sanden

„KGB CALLING EVE"

See on mõned aastad tagasi eesti keeles ilmunud ja suurt tähelepanu leidnud dokumentaaljutustuse „KGB kutsub Evet" ingliskeelne väljaanne. Eestikeelse teose ilmumisel nimetati seda rohkem kui tõesti sündinud looks, vaid hoopis kõigile kodumaad külastajaile vajalikuks käsiraamatuks. Võõrastest rahvustest sõpradele oleks see heaks näiteks KGB agentide tööst turistide hulgas.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 centi

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

TÕNIS ja MAI MIGAGU

MEIE MEHED KUI METSAPULLID

Romaan vanast armsast Pärnust

14.

Avasin lepingu. See oli lühike, valmistatud nähtavasti suure kiiruga. Seal seisis, et parun Osten müüb neljast talumaast koosneva Papissaare karjamõisa Gottlieb Leisikule kõigi omaniku õigustega, ning siis tõend raha vastuvõtmise kohta. Leping oli sillakohtu esimehe allkirjaga ja templiga kinnitatud.

„Ega me Kotlepi lepingut esialgu vajagi", arvasin. „Jäägu see tagavaraväkke!"

Mul oli varsti protsessi plaan valmis:

„Kui sul midagi selle vastu ei ole, siis ajan seda tüli omamoodi."

„Minu volitus sul on. Pane pillid ja pasunad hüüdma, kuid puhu täiest kopsust!"

Jõudis kätte kohtupäev.

Jaan Karu oli varakult teatanud ajalehes ülitähtsast poliitilisest protsessist: Liivimaa mõisnike peamees Audru parun Osten tahtvat saada kohtulikku kinnitust oma seadusevastastele, ajast- ja arust-läinud eesõigustele. Märgiti ka, et talupoegade huvisid kaitseb noor advokaat Meeves, kes asunud äsja Riiast Pärnu.

1. jaoskonna rahukohtunik Tarassov, kelle juures paruni kaebus tuli arutusele, seisis õiglase ja aruka mehe kuulsuses. Ka teati, et tal saksa suurnike vastu puudub eriline sümpaatia.

Astusime Ismaeliga kohtusaali. See oli puupüsti rahvast täis. Huvi asja vastu oli meelitanud kohale ka kõik Pärnu advokaadid. Varsti ilmusid saksa advokaat v.Kloth ja Audru mõisavalitseja Nikolai Lessing.

Kui meie protsess välja kuulutati, läksime Ismaeliga võre taha kostjana, advokaat v.Kloth paruni volinikuna. Tunnistajaid oli ainult üks — mõisavalitseja Lessing. Kui kostja lähedane sugulane jäeti ta vannutamata.

Kohtuniku katse pooli lepitada nurjus. Pärast paruni kaebuse ettelugemist kutsuti ette tunnistaja Lessing, keda asus üle kuulama v.Kloth:

„Kas tunnistaja teab, kellele kuulub jahi ja kalapüügi õigus talumaadel?"

„Neid ja veel mitmed eesõigused kuuluvad nii rendi- kui ka ostutaludes täies ulatuses mõisale."

„Kas kostja on neid eesõigusi kuidagi rikkunud?"

„Ta omab rannal kalapaadi, millega ta palgalised käivad merel kalu püüdmas. Olen teda parun Osteni volinikuna hoiatanud mitu korda, aga ta ei ole seda pannud tähele."

Mina: „Palun tunnistajat nimetada seadus, kus need mõisate eesõigused on avaldatud!"

„Ma ei tea, kas nad ongi seadustes märgitud. Need on fikseeritud talude rendi- ja ostukontrahtides."

„Kas tunnistajal on ette näidata Papissaare talu kontraht."

„Leping parun Osteni ja Gottlieb Leisiku vahel on kadunud, vist tulekahjus hävinud. Aga kõik Audru mõisa talude kontrahtid on sama sisuga. Ma tõin kaasa ühe teise lepingu, mis on sõlmitud ühe teise talu ostjaga. Nagu härra kohtunik võib näha, on selles kalapüügi keeld sees, samuti ka trahvimäär 500 rubla lepingu rikkumise eest."

„Kas kostjal on midagi selle vastu?" küsis rahukohtunik.

„Mitte vähimatki! Palun vaid kohtult luba oma kaitsekõnes sellel lepingul peatuda!"

Kohtunik andis loa ja võttis lepingu koos venekeelse tõlkega vastu.

Küsisin Lessingult kõige sõbralikumas toonis:

„Palun ütelda paragrahv, milles mõisa eesõigused on märgitud!"

Paragrahv nimetati ja sekretär luges selle ette:

„Ostja ütleb enese ja oma õigusjärglaste nimel end igaveseks ajaks lahti õllekeetmise, viinapõletamise, kõrtsi, kalapüügi ja jahipidamise õigustest. Need õigused ei lange ostjale, vaid jäävad edaspidi müüjale. Kui aga ostja — ise või teiste kaudu — peaks neid õigusi kasutama, siis ei lange ta mitte ainult seadusliku karistuse alla, vaid kaotab ka oma püügiriistad.

Peaks aga edaspidi uute seaduste põhjal need õigused taludele antama, siis ei muuda need seadused mingil viisil mõisa eesõigust."

Pöördusin uuesti Lessingu poole:

„Missugustes vetes on mu kliendil kalastamine keelatud, kas ainult rannas või ka ulgumerel?"

„Ulgumere kohta keeldu ei ole, kuid kalapaatidel ei ole luba rannavetest läbi sõita — ei tühjalt ega saagiga."

Mina: „Tunnistaja nimetas Papissaare ostulepingut, mille sõlmisid parun Osten ja Kotlep Leisik. Minu kliendi nimi on aga Ismael Leisik, Ismael Leisik ostis Papissaare talu enampakkumise teel oksjonilt kõigi omaniku õigustega."

Ulatasin selle kohta ametliku dokumendi. Palusin tunnistajat leida sealt keeld kalapüügi kohta.

Valitseja Lessing heitis pilgu paberile ja raputas pead.

Järgnes lühike vaidlus, mille järel alustasin kaitsekõnet.

„Käesolev protsess on selge arusaamatus. Minu kliendil ei ole Audru mõisaomaniku parun Osteniga mingit lepingut, ei saagi olla, sest ta ostis talu oksjonilt, kus parun Osten nõudmistega ei esinenud. Nüüd katsub nõudja enese kätte kiskuda taluomaniku seadusliku õigusi. Nõrka jääd jalgade all tundes esineb nõudja omapärase argumendiga: mõisa privileegid seisvat eelmises kontrahtis, mis on aga läinud kaduma. Minu suureks rõõmuks esitab nõudev pool selle asemel ühe teise talu ostulepingu. Sellest dokumendist nähtub, milles seisavad mõisa kuulsad eesõigused.

Taluomanikule antakse armulikult luba kalastada ulgumerel, kuid sinna ta muidu ei pääse, kui peab ehitama oma paadile tiivad!"

Läbi kohtusaali käis naerukahin.

„Ning kui ta jõuab saagiga randa", jätkasin, „siis võetakse see talt ära — saak muutub mõisa omanduseks. Nii on see kõigi nende õigustega. Kala võib talumees süüa aga mitte ise püüda. Õlut võib ta juua, aga ainult mõisa kõrtsis. Metsloomi, kes teevad kahju, ta püssiga tagasi tõrjuda ei tohi. Luba vilja kasvatada tal on, aga jahvatama peab ta mõisa veskis, ja nõnda edasi ja nõnda edasi!

Käesoleval kohtuistungil tegime hämmastava avastuse: suures Vene riigis on Audru riik, kes peab end tsaarist ja Vene riigi valitsusest vägevamaks! Kontrahtist, mille nõudja volinik esitas kohtule, lugesime sõnasõnalt:

„Peaks edaspidi uute seaduste põhjal need õigused taludele antama, siis ei muuda need seadused milgil viisil mõisa eesõigusi."

Audru riigile ei ole Vene riigi tulevased seadused kohustavad. Venemaal võivad seadused muutuda, kuid Audru mõis on oma talude rendi- ja ostukontrahtidega loonud endale niisuguse põhiseaduse, mida ajahammas ei pure, vaid mis kestab igavesest ajast igavesti."

Maheda häälega laususin lõpuks:

„Kui seda eelmist kaduma läinud lepingut nii tähtsaks peetakse, siis on kostjal see olemas. Arvasin varem, et seda tarvis ei lähegi."

Ulatasin kohtunikule Kotlepi ostukontrahti ärakirja ja kinnitatud tõlke:

„Palun see ette lugeda!"

Tarassov luges dokumendi ette.

Advokaat v.Kloth oli nii masendunud, et ta sõna ei soovinudki.

Kohtunik kuulutas kohe otsuse: parun Osteni nõudmine kui põhjendamata tagasi lükata.

Kui lahkusime kohtusaalist, patsutas Ismael mulle õlale:

„Tubli poiss!"

Protsessi kuulama oli tulnud ka Papissaare valitseja Rähn, kes oli õnnelik kohtuotsuse üle, kuid kahtles, kas asi sellega lõpeb:

„Mõisavalitseja on ammu ihunud hammast me kalapaadile — võibolla laseb ära varastada. Kas ei oleks õigem tuua paat tükiks ajaks rannalt ära?"

„Ei, seda me ei tee! Mitte mingil tingimusel!" vastas peremees. „Ei teeks häda, kui seaksid paadi juurde mõneks ajaks valve."

Ajalehed tõid protsessist üksikasjalikke kirjeldusi. Jaan Karu kasutas juhust ja avaldas „Pärnu sabas" juhtkirja ülevaatega seadustest, mis Liivimaal kaitsesid talurahva õigusi, ja näägutas omakorda balti mõisnikke, kes meeleheitlikult püüavad keerata ajaratast tagasi.

(Järgneb)

Surmaraudtee . . .

(Algus lk. 2)

Baikalisse voolab 330 jõge ja jõekest, välja voolab ainult üks — Angaraa, mis kannab oma veed Jenisseisse.

Baikali ümbrus on loodusteadlaste paradiis ja seal töötab pidevalt N. Liidu Teaduste Akadeemia Siberi limnoloogia-instituut järve uurimisega. Eluskoodusest kolm neljandikku on endeemsed liigid, kelle päriskodu ja ka ainus esinemine tänapäeval on Baikalis. Loodus on erakordselt ilus.

Sellest hoolimata algab seal see Siber, maapealne põrgu, kuhu saadeti sunnitöölisi ja mille kohta käib tuntud rahvaballaad „Seal Siberis Baikali taga . . ."

(Järgneb)

Copyright „VABA EESTLANE"

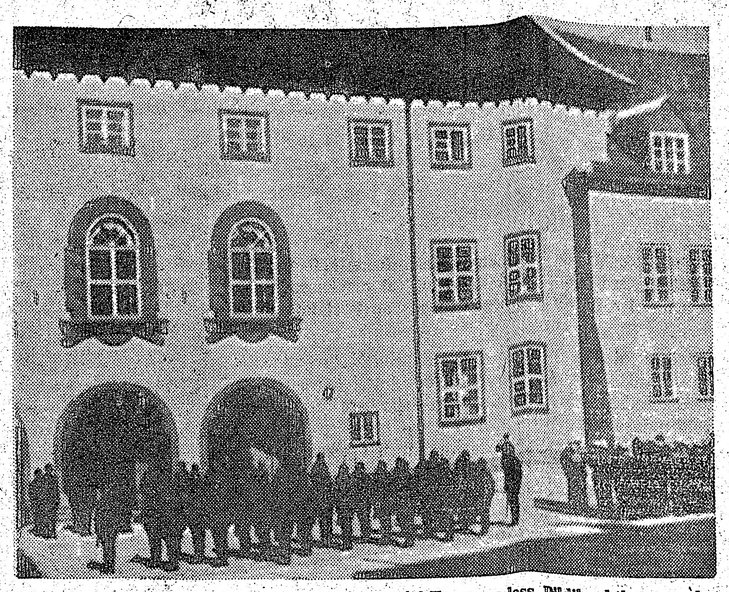

Eesti rahvaesinduse asupaigaks kujunes iseseisvuse ajal Toompea loss. Pildil vahtkonna vahetus riigikogu hoone ees.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

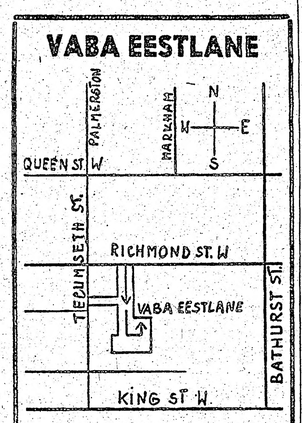

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7875

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajaleht laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega: Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

New Yorgi kiri

Tagasivaade aasta lõpule II

Tähelepanuväärseks sündmuseks möödunud poolaastakul oli ka E. Vabadussõja alguse 60. aasta möödumise tähistamine pidulikuga aktusega. See algas korraldaja, E. Ohvitseride Kogu, esimehe A. Kurgvel'i avasõnaga, milles kõneleja kriipsutas alla kohustust elavaina hoida Vabadussõja tähtsust ja sangarlust ja seda meenutada meie nooremale sugupõlvele. Palvuse Vabadussõja ainetel pidas õpetaja U. Plank, milles oli ka ise osalenud õppursõdurina. Aktusekõne oli kapten V. Williamsonilt, kes rääkis selle heroilise ajastu taustast ning käsitas sõja kulgu. Aktuse meeleolutsemiseks aitasid kaasa N.Y.E. Meeskoor Erik Veski juhatusel ja bariton Harry Verder.

Mälestati ka pühaliku lipu-tseremooniaga vabadusvõitlustes langenuid ja austati veterane.

Paar päeva hiljem toimus veel pidulik koosviibimine-lõunasöök E. Vabadussõja veteranide austamiseks. Osavõtjaid oli mitmest osariigist; austatavaid — tosina ümber. Peeti kõnesid ja elati mälestustes uuesti läbi see otsustav periood meie rahva ajaloos. Suurt huvi pakkus ka koosviibimisel eksponeeritud pildikogu Eesti Sõjakooli kohta Lakewoodi Eesti Arhiivist.

Oleks võimatu kõike, mis N. Y. eestlaskond on teinud, paberile panna, aga ühest raugemata innuga tegutsevast organisatsioonist oleks lausa vastutustundetu mööda minna.

Selleks on NYE Naisklubi oma aktiivse juhi Juta Kurmaniga. Klubi on osanud oma igakuiseid õhtuid sisustada ülima mitmekesisusega, andes ruumi paljudele elu- ja kultuurialadele. Klubi avaõhtu oli jäägitult pühendatud eesti rahvarõivastele, -muusikale ja -tantsule. Lektoritena toimisid Lydia ja Rein Virkmaa; esines Mari Teedla rahvatantsutrupp.

Talvekuul tähistati raamatukuud, mälestades selle raames Helmi Mäelot. Kõneles mag. Mall Jürma, iseloomustades lahkunut kui inimest ja andes ammendava ülevaate ta loomingust ja selle laadist. Katkendeid kirjaniku viimasest mälestusteosest luges Kadi Taniloo. Lauljatar Ellen Parve-Valdsaare kava-valik koosnes eesti lauluvaramust. Laulja esitas Pätsi ja Kapi laule.

Jõulukuul toimus dr. August Okase loeng ekslibristest, kus eksponeerimist leidis osa referendi enese vastavast suurearvulisest kunstikogust.

Muusikalise osa täitjaks oli Frederike Tanner klaveril. Suurem osa jõulukuust kulus teadagi jõuluvorstide söömiseks. Kes neid „party'sid" loetleda jõuaks! Ja pole ime, kui veel praegugi on mõnel laulumehel, või lauluisikul nagu tänapäeval tuleb öelda, hääl ära. Tõenäoliselt jõululaulude laulmisest.

K. T.

Ürituste ajatabel Montrealis

Montreali eesti organisatsioonide esindajate koosolekul 8. jaanuaril, lepiti kokku ajajaotusega ürituste pidamiseks 1979 esimesel poolaastal alljärgnevalt:

JAANUARIS:

28. Jaani koguduse 30. aastapäeva tähistamine.

VEEBRUARIS:

11. Pensionäride klubi filmietendus, algus kell 12.30.

24. Eesti Vabariigi aastapäeva aktus ja koosviibimine Windsor Hotellis, algus kell 7 õhtul.

25. Eesti Vabariigi aastapäeva jumalateenistus, Montreali Eesti Segakoori ja skautlike noorte kaastegevusel.

MARTSIS:

10. & 11. Taliharja suusapäevad, Ste. Marguerite, Que.

11. Pensionäride klubi filmietendus.

15. Eesti Naisseltsi referaatõhtu.

17. Noorte talipäev Lättemäel, algus kell 12 päeval.

24. Eva Wilson-Märtson ja Carl Otto Märtsoni kontsert.

APRILLIS:

7. Montreali Eesti Täienduskooli 30. aastapäeva tähistamise aktus — kevadpidu, skautlikkude noorte kaastegevusel, Taani kiriku saalis, 4020 Grand Blvd., algus kell 7 õhtul.

8. Pensionäride klubi filmietendus.

19. M. E. Võimlejate Ühingu aastapeakoosolek kell 7.30 õhtul.

21. Skautlikkude noorte Jüripäev, kell 10.30.

26. Eesti Naisseltsi referaatõhtu.

MAIKUUS:

5. Toronto Eesti Baptisti koguduse noortekoori kontsert-jumalateenistus, Esimeses Baptisti kirikus, 6215 Cote St. Luc Road.

13. Pühapäeva- ja täienduskooli lõpuaktus, kell 10. Emadepäeva tähistamine pärast jumalateenistust.

20. Leerilaste õnnistamine.

25—27. Laulupidude 110. aasta juubeli Põhja-Ameerika eestlaste üldlaulupidu Torontos.

JUUNIS:

10. Küüditatute mälestamise jumalateenistus, Jaani kirikus kell 11.00.

14. Küüditatute mälestamine Dominion Squarel kolme balti rahvuse osavõtul.

17. Surnuaiapüha, Roxboro kalmistul.

23. Võidupüha aktus Lättemäel koos sini-must-valge lipu 95. aastapäeva tähistamisega.

Lugeja kirjutab:

Üks koosviibimine

See oli ühel detsembrikuu õhtutunnil, kui Ontario järveäärsel parkimisplatsil peatusid rahulikult veerevad autod. Nendega saabus külalisi, ligidalt ja kaugelt — isegi mõned, kelle alaliseks elukohaks Alberta. Võis ilmselt märgata, et nad kõik on üleelanud suve ja nüüd kaasas kannavad kinkepakke, milledesse mähitud kevadpäevade mälestusi.

Pole ka ime, sest korraldaja ja kokkukutsuja ise sammus juba oma elusajandi viimase veerandi eeskojas.

Loodus ise oli omalt poolt seda õhtut kaunistanud ja laotanud üle musta asfalti valge lumevaiba, mis nagu harmoneeris selle terve olemisega.

Koosviibimine toimus Vikingite kombel, ujuval laeval. Kui ma selle trepist alla sammudes vaatasin pimeduses mustendavat veepinda, siis nagu meenus mõttesse, et eks Maarja abikaasa olnud ju laeva kapten ja eks tema viimaseks puhkepaigaks saanud meri.

All laevaruumis, küünlatulede hämaras valguses, hakkasid külalised lahtiharutama oma kinkepakke. Maarjast sai siis Mannikene, kes oma nina vastu Klaukse talu külma aknaruutu pressis ja väljas langevaid lumehelbeid vaatles. Uuris külmund klaasilt sädelevaid jääkristalle, kuhu olid kord nagu peidetud tema elu unistused ja lootused, millest nüüd osa purunenud, osa säilinud.

See mälestuse meenutus oligi nagu ainuke tasu, mida Maarja oma nähtud vaeva ja kulutatud dollarite tasuks ihkas saada.

Astuda mõttes mõned sammud oma noorusmaal. Kuulata Leheselja heinametsast, öises öövaikuses, lõkketule äärest oma heledat lauluhäält ja rõõmsat naeru. Mäletada oma esimest koolitundi, mida noore õpetajana antud oma koduvallas. Kuidas seal tärkas armastus ja selle küpsedes toimus abielu ja valmis perekond.

Paha oli meel, kui poisipõngerjad jõulupuu ehtimisel prääniku ära sõid ja kuuseokstele jäi kükitama vaesuse tühjus. Aga külalisteks kodus olid sellel ajal ikka rõõm ja õnn.

Hiljem kui hakkasid puhuma ohtlikud tuuled ja Maarja kaotas oma elukaaslase, tuli taluda kurbust ja pisaraid.

Tark ja tasakaalukas meel on aga aidanud ületada hädaohtlikud raskused ja aidanud niikaugele, et nüüd võib koos istuda oma koduvalla sõpradega, keda tema ja kes teda armastavad.

Lõpuks kirjunes sellest koosviibimisest Palmse valla volikogu koosolek, kus vallavalitsus tegi ettepaneku: Anda pr. Marje Veskojale välja Palmse valla esimese Lady Tiitel. Otsus kinnitati ühel häälel.

Oli ilus olemine. Aitäh Mann!

Astume aga seltsis tasa-pisi edasi ja loodame, et 25 a. pärast jälle kohtume samas paigas, kui vaid laev enne läbi ei roosteta.

Soovin Sulle kõike head

SINU NAABRIVANAKENE

Läkitus P.-Ameerika eestlastele

1979 — Eesti Piibli ja Usuteadusliku Instituudi aasta

Esimene Eesti Piibel ilmus 240 a. tagasi, a. 1739. See oli kaugele ulatuvate tagajärgedega suursündmus meie põhjamaise rahva ajaloos. Eestlaste seljataga oli siis raske ja laastav Põhjasõda. Meid oli lahti kistud Rootsi Kuningriigist ja allutatud Vene idavõimudele. Tartu Ülikool oli jäänud seisma ja venelased ei tundnud mingit huvi selle uuesti avamise vastu. Kõigile kaotustele ja raskustele vaatamata asuti elujulgelt üles ehitama laastatud maad, nii väliselt kui ka vaimliselt. Luterlikule Kirikule langes sellel perioodil suuri ülesandeid. Nende ülesannete väärikast täitmisest kõneleb lühikest aega pärast Põhjasõja lõppu, a. 1715 ilmunud esimene eestikeelne Uus Testament põhja-murdes. Sõjaolukorras oli jatkunud paguluses vaimuliike poolt selle usuliselt, eetiliselt ja maailmavaateliselt tähtsa teose tõlkimine ja viimistlemine kreeka keelest eesti keelde. 1739. a. võis siis ilmuda kogu Piibel eesti keeles. Sellel tõlkel on olnud suur mõju rohkem kui 200 a. jooksul nii usuliselt, keeleliselt ja kirjanduslikult. Meie tohime seda usulist-kultuurilist suursündmust meenutada käesoleval aastal. Samaaegselt kutsub see kristlik-rahvuslik mälestusaasta seoses esimese Eesti Piibliga meid kasutama uut Eesti Piiblit, mis ilmus oma esimeses trükis a. 1968 ja teises trükis kümme aastat tagasi, a. 1969. Olgu Eesti Piibel sellel aastal eriti aukohal meie kodudes ja leidku ta hoolsat tarvitamist meie kõigi, eriti ka meie noorema põlve poolt.

Kuna meie oma Eesti Kiriku ja koguduste töö jatkamiseks vajame uusi jõude, kes täie või osalise ajaga elukutseliselt või vabatahtlikult astuksid eestikeelse luterliku usutöö põllule, siis olgu 1979. a. meie kogudustele ja tema liikmetele südamelähedaseks EELK Usuteadusliku Instituudi aastaks. Selle meile vajaliku uue õppeasutuse esimene kursus toimus õnnestunult möödunud aasta suvel Torontos. Teine kursus, eelmise jatkuna, peetakse 15.—31. juulini 1979 Lakewoodi lähedal asuvas eesti skautliku noorsoo laagri võimalusi kasutades. Me kutsume sellest kursusest osa võtma usuliste huvidega nooremaid eestlasi ja ka teisi, kes soovivad oma eesti kirikus ja tema kogudustes teostada usutööd. Koguduste liikmeid me palume kanda seda tööd palves Jumala ette, ja seda võimaluste piires ka oma koguduse kaudu majanduslikult toetada.

Olgu Eesti Piibli 240. juubeliaasta meile kõigile usulis-rahvuslikuks kutseks senisest järjekindlamalt kasutada ristiusu väärtusi, mida Eesti kogudused oma jumalateenistuste ja usulise töö kaudu annavad. Meie rahvusliku Kiriku ja koguduste tööle 1979. aastaks Jumala abi ja õnnistust paludes.

ALEKSANDER HINNO
praost
RUDOLF KIVIRANNA
praost
OSKAR PUHM
praost

Tulumaks ja pensionärid

Kanada eestlaste pensionäride klubid näitavad aastast aastasse üha suurenevat liikmeskonda ja aeg-ajalt tekib eestlaste keskustes juurde uusi klubisid. Number 65 on normaalselt verstapostiks, kus tööprotsessis olev isik peaks siirduma puhkepalgale. Kuid see aasta ei ole muudatuseks ainult tööprotsessis osalejale, vaid on seda kõigile Kanadas seaduses määritletud aastaid residentsi omanud isikuile.

Sellest eluaastast peale on isikud õigustatud taotlema vanaduse kindlustuse pensioni (Old Age Security Pension).

Kuni viimase ajani Kanada valitsus ei saatnud aasta lõpul mingit tõendit vanaduse pensionina aasta jooksul saadud summa kohta. See olukord tekitas sageli isikute juures, kes ainult osa aastast olid pensioni saanud, raskusi tulumaksulehe täitmisel. 1978. aasta kestel saadud vanaduse kindlustuse pensioni summa kohta saadetakse esmakordselt tõend T4A(OAS) koos jaanuarikuu pensionithekiga, kus tulumaksulehe täitmisel ainult Box (F) näidatud summa tuleb deklareerida.

Siinkohal tuleb tähelepanu juhtida aga juhtumitele, kui vanaduse kindlustuse pensioni kõrval saadakse ka garanteeritud sissetuleku lisandit (Guaranteed Income Supplement) või abikaasa kuluraha (Spouse's Allowance).

Siin teine abielupool oma tulumaksulehe täitmisel, kui ta soovib nende lisandite saajat oma tulumaksulehel näidata sõltlasena (Dependant), siis esimese abielupoole neto sissetuleku arvutamisel tuleb tal liita ka saadud lisandid.

Praktiliselt tähendab see, et tavaliselt teine abielupool ei saa teda kasutada sõltlasena.

Töötuse kindlustuse seaduse (Unemployment Insurance Act) muudatuste tõttu kaotasid 65 aastased ja vanemad alates 1976. aastast õiguse töötuse kindlustuse abirahale. Samaaegselt aga töö või teenistuse jätkamisel peale 65 aastaseks saamist nende teenistus ei ole enam töötuse kindlustuse aluseline sissetulek ja isiku sünnipäevale järgneva kuu esimesest alates tuleb töötuse kindlustuse preemiate mahaarvamine lõpetada (ülemmäär 1978. a. $3.60 nädalas).

Tihti ettevõtted või asutused ei jälgi töötuse kindlustuse preemiate kinnipidamise lõpetamise kohustust ja jätkavad seda isiku teenistuse vahekorra jätkumisel.

Sellised ülemakstud summad kuuluvad täies summas tagasi maksmisele. Tulumaksu juhendite kohaselt maksuamet lubab ise korraldada ja arvutada miitekuuluvate summade tagastamist. Tuleks soovitada, et teie ise jälgiksite ja arvutaksite, kas seda tegelikult on tehtud. 65 aastaseks saamisel ärge unustage taolemast kolme nädala töötuse kindlustuse abiraha, vaatamata sellele, kui teie veel edasi töötate. Selleks tuleb teil oma töökohast hankida vastav tõend teie töötuse kindlustuse alla kuulunud sissetuleku ja preemiate maksmise kohta. See on paljudele ainus „tagasimaks" püsiva töö tunnistusena.

Teiseks tähelepanu väärivaks küsimuseks on teie taotlused Kanada või Quebeci pensionilet.

Teie võite jätkata oma senist tööd, kuid samaaegselt teil on õigus 65 aastaseks saamisel taotleda Kanada või Quebeci pensioni.

Sellest kuust peale, millal teie hakkate saama eelmärgitud pensioni, tuleb teie tööandjal lõpetada pensioniplaani kontributsioonide kinnipidamine. Sama kord kehtib ka isiku 70 aastaseks saamisel, s.o. kui isik jätkas töötamist peale 65 aastaseks saamist ja ei ole kuni 70 aastaseks saamiseni taotlenud pensioni.

Kui teie olete siindinud 1913. aastal või varem, siis 1978. aasta sissetulekute deklareerimisel on teil isiklike mahaarvamiste lõigus (lk. 2) õigus eraldi maha arvata $1.520.

Töökogemused on näidanud, et pensioniikka jõudnud isikud ei oska kasutada kõiki võimalusi tulumaksu alla kuuluva sissetuleku vähendamiseks, või eriti Ontarios provintsiaalse tagasimaksude taotlemiseks.

Vahe ei ole mõni dollar, vaid tihti need ulatuvad sadadesse. Küsimus seisneb, kas ei ole õigem kasutada asjatundjate abi, mis lihtsamatel juhtumitel mõlema abielupoole tulumaksude täitmisel maksab isikule kusagil $20—30 vahel, selle asemel, et valitsusele „kinkida" sajad dollarid.

E. SOOMET

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 23. jaanuaril 1979 — Tuesday, January 23, 1979

KIREV MAAILM

WASHINGTON — Kuigi ainult mõned nädalad on möödunud Gujaana mõrvast, on ameerika ajakirjanikud kasutanud maailma huvi väga kiiresti ja hiljuti jõudsid müügile kaks seda mõrva käsitlevat raamatut. Mõlema raamatu autorid, „Washington Post'i" toimetaja Charelss Krause ja San Francisco Chronicle toimetaja Ron Javers, olid kaasas senaator Ryani uurimisgrupiga. Krause raamatu nimi on „Gujaana veregulm", Javersi raamatu nimi „Enesemõrvakultus".

PEKING — Hiina on valmis lubama välismaalastel teha investeeringuid Hiinas tingimusega, et hiinlased omavad vähemalt 51% kõigist aktsiaist. Sellest uuest poliitikast räägiti Prantsuse majandusdelegatsioonile, kes kohtus muuhulgas peaministri abi Kang Shih-eniniga ja riigi plaanikomisjoni ülema abi Ku Mingiga. Hiinlased on tutvustanud oma uut poliitikat ka mitmelle inglise ja jaapani ärimeestele.

ATEENA — Kreeka kaubalaevastiku juhtkond kavatseb palgata kaubalaevastiku madruste naisi ja armsamaid laeva meeskonda, et pikki merematku teha rohkem tsiviliseerituiks.

TOKIO — Disneylandi suur edu Ameerikas on andnud ka jaapanlastele idee samasuguse Disneylandi ehitamiseks. Läbirääkimised on selles osas käinud juba neli aastat, kuid nüüd olevat kokkulepe sõlmimisel. Walt Disney Production kompanii ja üks Tokios asuv firma tahavad sellise meelelahutuslinna ehitada Urjasuhu, Tokio lahe rannikule, umbes 15 km kaugusele pealinnast. Umbes 300 miljonit dollarit maksma mineva linna ehitamisega alustatakse 1980, kuna avamispidustused on ettenähtud 1982. a. kevadeks.

LONDON — Gordon Francis hiilis 13 aastat tulumaksu maksmisest kõrvale. Siis aga armus ta ühte tulumaksu inspektorisse, kellele ta lobises välja oma saladuse. Kui aga armastajad tülli läksid, avaldas tütarlaps ametivõimudele oma armsama eksimuse. Mehele määrati kolm kuud vangistust. Kuid maksuinspektor ütleb, et ta vaatamata juhtunule armastab meest.

STOKHOLM — Rootsis sündis 1978 93.000 last. Neid oleks pidanud rahvaarvu konstantsena hoidmiseks olema vähemalt 120.000. Praegu on Rootsis 8.285.000 elanikku. 1000 elaniku kohta sündis 1978 11,2 last (1977 oli see arv 11,6). Rootsi rändas sisse aasta jooksul 36.000 inimest, 8000 vähem kui möödunud aastal. Väljarändamine kasvas 1000 inimese võrra.

NEW YORK — Dünamiidiladu avastati 27. tänavalt ühe end. politseiniku juurest, kes omal ajal istus kinni. Arreteeritu ütles, et ta olevat sõjaka juutide organisatsiooni JDL liige.

BOSTON — Kummaline abieluseadus hakkab Ameerikas jalgu alla võtma. Oregonis, Iowas ja Delawares on nimelt seaduseparagrahvid, mille alusel võib meest vangi mõista oma naise vägistamise pärast. New Jerseys pidi hakkama see seadus maksma 1. jaanuarist. Üldist tähelepanu äratas see seadus kui Oregonis üks noor abielunaine kaebas oma mehe kohtusse süüdistusega, et ta on teda ära vägistanud. Kui mees süüdi mõistetakse, võib ta saada 20 aastat ja 2500 dollarit rahatrahvi. Ajaleht „The Christian Science Monitor" kirjutab, et Ameerikas olevat oma naise vägistamised igapäevased asjad. Vastavate instituutide kalkulatsioonide kohaselt vägistatavat oma meeste poolt 400.000 naist aastas. Oregoni kaebealune mõisteti siiki õigeks. Pärast seda leppisid pooled siiski ära ja naine võttis tagasi sisseantud abielulahutuse.

Usk ärkab N. Liidus

KGB kontrollib preestri seminari soovijaid

Usuline äratusliikumine on vallutamas pinda Nõukogude Liidus. Jumalateenistustel käib muidki inimesi kui vaid vanu naisi. Ka noored otsivad teed kiriku juurde. Ateismi vaimus kasvatatud vähe arenenumadki tulevad ja soovivad, et nende lapsi ristitakse; nende hulgas on isegi kommunistliku partei liikmeid.

N. Liidus on põhiseaduse järgi usuvabadus, kuid usu vastu on peetud tugevaid ateistlikke kampaaniaid, seda on pidevalt ägedasti maha rõhutud.

II maailmasõja ajal hakkas Stalin uuesti kirikuid avama, mis enamuses olid suletud revolutsioonist alates. Kuid siis oli põhjuseks vajadus tugevndada rahvusliikku ühtekuuluvustunnet sakslaste vastu.

Samasugune põhjus rahvusliikuks üksmeeleks on praegu selles, et uuesti avatakse kirikuid Siberis Hiina piiri läheduses.

Hrushtshov rakendas hiljem kõva ateisliku kampaania ja sulges umbes pooled neist kirikuist, mille avamist Stalin oli lubanud. Tema eesmärgiks oli sulgeda kõik kirikud 1980-ndaks aastaks. Vaimulikud kaotasid siis ka õiguse koguduse majanduslikuks juhtimiseks ega tohtinud enam puudutada kiriku majandust, mida hakkas juhatama koguduse nõukogu.

Preagu valitseb teatud suvalisus ortodokskiriku ja teiste uskude vahel. N. Liidu lääneosas ja Balti riikides on ka protestante ja katoliiklasi, Armeenia ja Gruusia kirikud on iseseisvad. N. Liidus on ka vabakirikuid.

Mõned tegutsevad ebalegaalselt, näiteks on baptistid jagunenud ametlikeks ja ebaametlikkudeks osadeks.

Kesk-Aasias ja Kaukaasias on muhameedlasi.

Kõiki neid kontrollib siiski uskude nõukogu, kes hoiab silma peal ka kui palju usku tunnistavaid on; ja kui neid on liiga palju, suurendatakse ateistliikku propagandat.

Järgnevas vestluses on rootslasest ajakirjanik Disa Håstad vestelnud Gleb Jakuniniga, kes on ka usklike õigusi kaitsva komitee juhatajaist. See on mitte-ametlik organisatsioon, kes seisab lähedal nö. Helsingi-rühmale.

Jakunin ise ei saa enam vaimulikuna töötada, vaid on veel koorilaulja. Ta kaotas ametiõiguse 1965, kui ta koos ühe noore vaimulikuga kirjutas Moskva patriarhile kirja, kus nad arvustasid kiriku sisemisi probleeme ja seda, et kirik ei kaitse usklikke.

Disa Håstad kirjutab:

Kiriku sees valitseb sügav moraalne võõrandumine kiriku hierarhia ja koguduse vahel. Gleb Jakunin võtab ajakirjaniku vastu tihes Moskva eeslinnas asuvas korteris, kus ta asub oma kahe väikse lapsega. Ta pole mingi dogmaatik või müstik.

Ta arvab, et kirikul tuleb kohaneda tänapäevases maailmas.

„Oleme just kirjutanud paavstile kirja riigi sekkumisest vaimulike ametitalitustesse. Vaimuliku õpilaste vastuvõtmisel seminaridesse teeb riiklik komisjon oma valiku, valvates, et liiga innukad ja aktiivsed noored ei pääseks sisse; neist võiks tulla liiga tugevaid rahvajuhte.

Juba seminaris värvab salapolitsei KGB omale agente ja kuigi vaimulikud ei olekski koostöötahtelised KGB-ga, sunnitakse neid kaasa töötama teatud tegevuses, mis võitleb nende oma edu vastu. Näiteks, kuna ristimised tuleb registreerida ja need registrid lähevad KGB-sse, siis võime olla kindlad, et need on põhjuseks, et mitmed inimesed võivad sattuda raskustesse," seletab Gleb Jakunin.

KIRIKUNÕUKOGUD

Vaimulikult on praegu võetud koguduses kaasarääkimise õigus majanduslikes küsimusis. Koguduses on selle asemel kirikunõukogu n.ö. kahekümne nõukogu, kes valitakse koguduse usklike hulgast.

N. Liidu seaduse kohaselt võivad 20 usklikku rajada kuhu tahes sellise nõukogu ja nõuda kirikliku ühingu rajamist omas piirkonnas.

Nii on tehtud Gorki linnas. Aga koguduse vaimulik ei saa olla kaasas selle nõukogu koosolekul, kuigi ta on sellest majanduslikult olenev. Just see nõukogu jälgib riigilt kiriku ja teeb ka kokkulepe vaimulikuga.

Kirik on majanduslikult täiesti eraldatud riigist. Raha saadakse vabatahtlike annetustega, aga suurem osa tuleb küünalde müügist (ortodoks-kirikuis) ja kiriklike talituste eest ettenähtud maksudest. Näiteks maksab ristimine 15 rubla, matmine 50 rubla. Vaimulikud võtavad ka kirikuis ettelugemiseks inimestelt eestpalveid ja saavad selle eest tasu; mõnerealise palve lugemise eest saadakse vaid mõni kopikas, pikemate palvete puhul võib see tõusta viie rublani.

Vaimulikud on lisaks üks N. Liidu raskemalt maksustatud gruppe.

Neil on nn. progressiivne maksustus, mis muide puudutab ainult väga väheseid, n.ö. oma ettevõtte pidajad, eriarste jne. Kui vaimuliku palk on 400 rubla, saab ta kätte ehk 200. Isa Gleb saab nüüd koguduse lauljana palka 300 rubla, millest saab kätte 170 rubla.

„Vaimulikuks sooviva noore inimese teel on palju takistusi," seletab isa Gleb. „Meil on praegu 3 vaimulike seminari, üks Moskvas, teine Leningradis ja kolmas Odessas. Aastas võtavad need vastu kuni 2000 õpilast. Kõrgemat õpetust antakse Leningradis ja Zagorskis, väljaspool Moskvat. Vanade kommunistide lapsed aetakse automaatselt vaimulikuks õppida soovijate hulgast," ütleb Gleb.

KLOOSTRIVAIM

Seminarides valitseb täielik kloostrivaim. Need on internaatkoolid ja enamus õpilasi tuleb maapiirkondadest. Neli aastat kestev õppetöö on vanaaegne pähetuupimine, kus õpilastele ei antagi võimalust oma mõtlemisvõime arendamiseks. Seal õpitakse kogu aeg muistset kirikuslaavi keelt, mis on ortodokskiriku keeleks, heebrea ja kreeka keeled tulevad hiljem. Teaduslikult on õppetase madalam kui oli enne revolutsiooni.

Kooli õppetööl on siiski ka oma filter: seminari õpilasi kontrollitakse, mõnikord värvatakse nende hulgast agente, liiga aktiivseid katsutakase õpilaste hulgast eemaldada.

„Soovisin saada preestriks, kuna arvasin, et iga kristlase kohustus oli seda teha, kirik vajab lisa töötöödu. Ja minul oli selleks ka kutsumus.

Aga mul oli teine haridus juba enne, olin metsavaht, milleks mind koolitati Irkutskis," seletab ise Gleb.

(Järgneb)

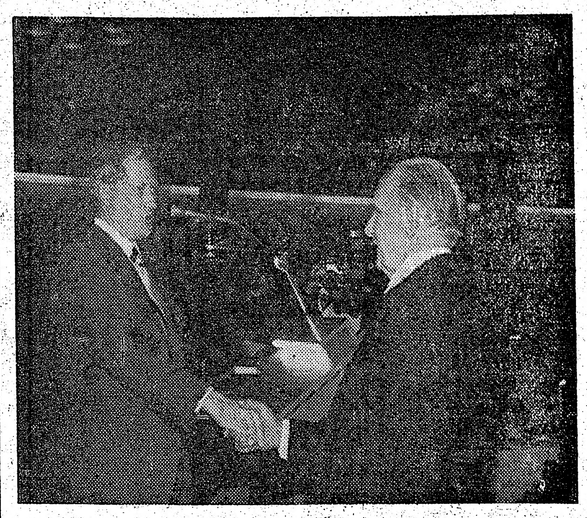

Ontario Krediidiühistute Liidu president J. Sibley (vasakul) surub juubeli puhul Eesti Ühispanga juhatuse esimehe V. Ernesaksa kätt. Foto: Vaba Eestlane

Inimeste jooksutamine

Kommunistliku riigikorra ja majandusliku süsteemi alla paanutatud praeguses Eestis teeb elu sageli selliseid uperpalle, et vestemeestel ei ole vaja oma ajusid vaevata vestete ideede leiutamisega — neid serveerib elu ise. Allpool toome selle kohta mõningaid näiteid Tallinnas ilmuvast partei-ajalehest „Rahva Hääl", mille 10. jaanuari s.a. numbris ilmusid pealkirja all „Teeninduse asemel inimeste jooksutamine" järgmised lood:

Kohtlajärvelase O. Kingsepa käekell lakkas aega näitamast garantiiremondi ajal — kellal purunes vedru. Kohalikus garantiiremondi töökojas kosteti: vedru parandamine ei kuulu garantiiremondi hulka. Inimene oli valmis tasuma uue vedru eest täpselt niisamuti, nagu tasuvad kõik teised sellise teenuse kasutajad. Sellepeale lausuti, et seda tüüpi kellade („Vostok") vedrusid töökojal ei olegi. Kas või millal neid tuleb, meistrimees öelda ei osanud (kuigi niisuguse informatsiooni saamine just töökojast, tööde vastuvõtjalt peaks olema igati loomulik).

Mees käis oma murega isegi Tallinnas, astus sisse Teeninduspalajagi.

Siingi sai ta lakoonilise vastuse — vedrusid ei ole.

Mida nüüd kellaga peale hakata?

Kodumasinate Remondi Tehasest, kuhu saatsime inimese kirja lahendamiseks, saabus lühike, direktori allkirja kandev vastus: „Vastuseks Teie avaldusele teatame, et Teie käekell jäi ilmselt remontimata seetõttu, et Kohtla-Järve töökojal ei olnud informatsiooni käekella „Vostok" 2409A osade olemasolu kohta. Selle käekella vedrud puudusid ettevõttes k.a. suvekuudel. Nüüd on vedrusid piisavalt. Mõnikord on töökodades ettetulev detailide puudumine tingitud nende enda passiivsusest osade tellimisel. Keskladu ja varustus ei oska alati harva nõutavate osade vajadust planeerida.

Palume veel kord pöörduda Kohtla-Järve töökoja poole. Vabandame."

Toimetusepoolsel järelkontrollimisel selgus, et mees sai oma käekella lõpuks korda. Ent selgus veel muudki. Kuigi eespool toodud vastuses mainitakse, et „Vostok" 2409A vedrusid on tehasel piisavalt, saadeti neid Kohtla-Järvele vaid üksainukene, ainult O. Kingsepa kella tarvis! Sealse osakonna meistri Virve Toomere kinnituse kohaselt polnud neil seda tüüpi kella vedrusid veel ka selle nädala keskpaigas, ehkki oma tellimused on nad esitanud tehasele nii möödunud aasta kui ka käesoleva aasta tarvis. Mida meile antud vastusega siis öelda taheti, kas puru silma ajada?

Teine näide.

Pärnu-Jaagupi elanik A. Merisaar muretses läinud aasta suvel endale patareidel töötava arvuti „Elektronika".

Ent peagi hakkas see andma ebaõigeid vastuseid.

17. oktoobril võeti arvuti Pärnu kaubamaja kultuurikaupade osakonnas vastu garantiiremonti saatmiseks. Möödus rohkem kui kuu. Ostja läks uurima, kas tema arvuti on töökorda seatuna juba Pärnu tagasi jõudnud. Siis aga selgus, et arvuti polnud garantiiremondi töökotta veel saadetudki! Alles 28. novembril saadeti arvuti Tallinna. Kodumasinate Remondi Tehasest, kes parandab ka arvuteid, saabus see Pärnu tagasi 16. detsembril.

Nüüd aga tuli ilmsiks, et remonti oli tehtud halvasti ning arvuti tuli teist korda Tallinna läkitada.

Seekord lubati arvuti parandada 27. detsembriks.

Seega üle kahe kuu asjatut ootamist ja tühikäike, lõpetab „Rahva Hääl" oma veste kommunistliku süsteemi kohta.

Noored pakuvad Taliharja kokkutulekul luulet ja laulu

TALIHARI '79 on tulemas ja paljusid noortesõpru huvitab — millega üllatavad noored seekord oma rohkearvulist külaliste peret?

Seekordne Talihari on juba üheksas ning sellest üritusest saadud sissetulekute abil on suudetud aidata paljusid noorteüritusi. Eelmistel aastatel toodi Kotkajärvel toimunud Maailmalaagrisse esindajaid Argentiinast ja Brasiiliast ning ulatati kaugetele sõsaratele sõbralikult oma käsi. Laagriplats vajas väljaehitamisel majanduslikku tuge. Jagati ka toetusi suurlaagritest, osavõtuks, osteti õppevahendeid, aidati laulukoorile muretseda klaver jne.

Noored vajavad oma tegevuses eestiainelist materjali: ajaloos, maateaduses, eesti kirjanduses ja kultuuris. Selle varasalveks oli aastaid tagasi ilmunud käsiraamat „Minu Varamu". Raamat on ammu müügilt kadunud. Osa Taliharja sissetulekust säästeti „Minu Varamu" uustrüki väljaandmiseks. Lõpuks on jõutud nii kaugele, et „Minu Varamu" uus trükk täiendatult ja ajakohastatult neil päevil ilmub.

Noored on rõõmsas ootuses. Noortesõbrad, noorte rõõm on kahekordne kui külalistena viibite Taliharja pärastlõunal koos nendega. Koosviibimine on pühendatud luulele ja laulule.

Rõõmsat jällenägemist 28. jaanuaril kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis!

Tennessee kuberner vabastas vanglast mõrvarid

WASHINGTON — Ühendriikide administratsiooni häirib omapärane skandaal, mille sarnast ajalugu varem sellises ulatuses ei tunne. Skandaali keskpunktiks on Tennessee osariigi kubener Ray Blanton, kes mõned päevad enne oma ametiaja lõppu hakkas massiliselt amnesteerima kurjategijaid. Kuberneri tegevus võttis juba sellised mõõtmed, et föderaalvõimud vallandasid kuberneri enne tema ametiaja lõppu ja vannutasid ametisse uue kuberneri, kuna oli karta, et kuberner Blanton tühjendab kõik vanglad vangidest. Blanton jõudis vanglast vabastada 52 kurjategijat, nende hulgas 24 mõrvarit. Föderaalvalitsus on alustanud juurdlust, kas Blantoni omapärane tegevus ei ole seotud altkäemaksuga.

Soomepoistele

Laupäeval, 10. veebruaril tähistab Soomepoiste Klubi oma vabatahtlike rügemendi JR 200 asutamise 35. aastapäeva. Eesti Maja suures saalis toimub sel puhul tavakohane pidulik koosviibimine. Selletaoline üritus on eelmistel aastatel olnud rohke osavõtjaskonnaga, millest soomepoiste kõrval on arvukalt sõpru külalistena osa võtnud. Klubi juhatus loodab seekordki kõigi soomepoiste ja sõprade osavõttu, millest palutakse aegsasti klubi juhatusliikmeile teatada, kuna peoõhtul pääsmeid enam müügil ei ole.

Ida-Saksamaa luureohvitser põgenes läände

BONN — Lääne-Saksamaale saabus põgenikuna kõrgem Ida-Saksamaa luureohvitser, kes tõi kaasa tähtsaid salajasi andmeid ja nende kommunistide agentide nimekirja, kes opereerivad Lääne-Saksamaal. Põgenik on kolonelleitnandi aukraadis ning saabus läände koos oma naise ja väikese lapsega. Tema nime esialgu ei avaldatud. Lääne-Saksamaa võimud on asunud idast toodud nimekirja põhjal kiirelt kommunistide agente jälitama ja osa neist on juba arreteeritud. Läänerriikide ekspertide arvates opereerivad Lääne-Saksamaal umbes 8.000—10.000 Ida-Saksamaa spiooni.

Kanada väike panus riigikaitsele

OTTAWA — Kanada kaitseminister Barnett Danson mainis oma kõnes Riigikaitse Ühingute konverentsil Ottawas, et N. Liit on pidevalt oma relvastust suurendanud samal ajal kui läänerriigid on lasknud endid uinutada tuumarelvade piiramiseks sõlmitud kokkulepetest. Minister kinnitas, et N. Liit paigutab 11 kuni 14 protsenti oma rahvuslikust sissetulekust riigikaitsele, kuna Ühendriikides on see osa 5,5, Euroopa riikides 3,5 ja Kanadas ainult 2 protsenti.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 27. jaan. algusega kell 12 päeval Lõuna-Ontario Üliõpilaste Koondise „Lumepall".

Laupäeval, 27. jaan. kell 7 õ. T. E. Võitlejate Ühingu 26. aastapäeva pidu Eesti Majas.

Pühapäeval, 28. jaan. kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis „Eesti Gaiderite Kogu Talihari '79.

Pühapäeval, 28. jaan. kell 6 õ. T. E. Baptisti kirikus vaimulik kirjandusõhtu.

Nalja

Ivan Popov Tashkentist tähistab oma 120. a. sünnipäeva. Brezhnev tuleb isiklikult õnne soovima.

„Sina oled veel üks neist vähestest, kes kommunismi on näinud algusest peale," ütleb Brezhnev pidulikult. „Sa tundsid Karl Marxi, nägid Leninit ja Stalinit ja oled juttu ajanud Hrushtshoviga."

„Ja ,on õige!" kinnitab Ivan.

„Mis on sinu arvates olnud kõige tähelepanuväärsem kommunismi arengus alates Marxist kuni tänapäevani?"

„Nii palju, kui mina oma halva nägemisega võin näha, siis on habemed läinud ikka lühemaks ja lõuad laiemaks!"

200 surmaohvrit maavärisemisel

TEHERAN — Iraanis möödunud nädalal toimunud maavärisemisel said surma 200 ja haavata 100 inimest. Maavärisemise tulemusena hävis Teherani kirdeosas kolm suuremat küla. Ametivõimud dementeerivad esialgseid teateid, millede kohaselt surmasaanute arv ulatus 1000-le.